

RANDKRANT

Maandblad over de Vlaamse Rand • april 2020 • jaar 24 • #03

RINGtv 25 jaar

‘De interesse voor regionale tv neemt opnieuw toe’

Pianist Nico Vancouver
‘Ik volg geen partituur,
ik volg mijn gevoel’

Jef Neve en Eddy Frans
‘Zonder stilte
geen muziek’

Bedrijven en groen
Natuur bloeit op stort

+ AGENDA
kabinet k

‘Spelen is van
levensbelang’

FR • DE • EN

traductions
Übersetzungen
translations

Philippe Dedoncker (54) uit Strombeek werd vorige maand door Herman Van Mileghem aangeduid om **deketing** voort te zetten. Dedoncker is kok in zijn eigen zaak Restaurant 52. Zijn leven staat in het teken van goed tafelen.

Graag positiever over Strombeek

Hier in deze straat ben ik geboren', zegt zaakvoerder en kok Philippe Dedoncker van Restaurant 52 in De Villegas de Clercampstraat in Strombeek. 'Ik ging in Everssem naar school, daarna naar het Jan-van-Ruusbroeckcollege in Laken om ten slotte mijn koksopleiding af te ronden in Ter Groene Poorte in Brugge. Daarna specialiseerde ik me verder in het culinaire. Eerst in het buitenland, onder andere in hotels in Dubai en Cyprus, om vervolgens in restaurant De Vismet in Brussel achter het fornuis te staan. Sinds 2004 baat ik samen met mijn echtgenote Saskia Wesse Restaurant 52 uit. We doen alles zelf: van de menukaart over de inrichting tot het culinaire. Onze woning bevindt zich iets verderop. Het is aangenaam wonen in Strombeek. Al zou ik wel graag hebben dat de mensen wat positiever zouden zijn over de gemeente. Het is echt wel een toffe buurt, met onder andere het cultuurcentrum dat Strombeek doet bruisen.'

Kleine dingen

'Ik geef toe dat er ook wat mindere kanten zijn. Kleine dingen die verdwijnen. Dat is een tendens die zich in veel gemeenten voordoet en die ik betreurt. Bijvoorbeeld: in onze straat waren er vroeger drie bakkers en twee slaggers. Die boden kwaliteit, maar toch zijn ze één na één gesloten. Er was geen opvolging en ze vonden geen personeel. Bovendien gaat het, net zoals in restaurants, over intensief werk. In de plaats van die fijne, kleine zaken openen hier de zogenaamde snack-frituren. Zonder hierover denigrerend te doen: dit kan je toch niet allemaal tegelijk doen?'

'Wat onze klanten na het gezellig tafelen missen, is een café waar ze 's avonds laat iets kunnen drinken. Een ander knelpunt zijn de grote werkzaamheden in het centrum en het tekort aan parkeerplaatsen. Daar hoor

ik mensen over klagen. Daarom verplaats ik mij met een scooter. Superhandig. Zelfs als ik naar Brussel-centrum rijd.'

In zijn jeugd jaren was Dedoncker actief in de scouts van Everssem. 'Het verenigingsleven is zeer belangrijk. Zo merk ik dat er voor de jeugd in Strombeek weinig plaats is. Er is jeugdhuis 't Mutske, maar dat is net over de grens in Laken. Het is een opsteker dat enkele jongeren uit de buurt hier zopas een nieuw jeugdhuis zijn gestart: Jeugdhuis De Duif. Binnenkort krijgen ze van de gemeente een eigen stek ter beschikking vlakbij het cultuurcentrum.'

Puur en goed

Restaurant 52 staat al jaren met stip genoteerd in de Gault Millau-gids en vraagt dan ook alle aandacht van de uitbaters. Hebben ze nog tijd voor hobby's? 'Je zal het niet geloven, maar 'gezellig tafelen' is onze grootste hobby. Wij hebben in de regio al heel veel restaurants en brasseries bezocht. Niet per se om te zien hoe de andere koks het aanpakken, het is gewoon plezant. Ons leven bestaat uit eten en drinken. In vergelijking met andere landen is België op culinair vlak echt wel heel goed. Al wordt het wel moeilijker voor restaurantuitbaters. Er is de complexe regelgeving, je moet personeel vinden, het is heel intensief werk,... Een tendens die me opvalt tijdens onze uitstappen is dat de tofste restaurants in Brussel vaak gesloten zijn op zaterdag, zondag of maandag. In de Rand zijn ze in het weekend net wél open. Ik denk dat het cliënteel hier meer bestaat uit gezinnen met kinderen.' Wat is volgens hem een geslaagd gerecht? 'Als je kookt, moet je ervoor zorgen dat het basisproduct puur en goed is. Dat is de basis van alles. Mijn lievelingsgerecht is tong in Madeirasaus. Daarvoor zou ik een moord begaan.'

TEKST Joris Herpol • FOTO Filip Claessens

17 Rare vogels, die kalkoenen

VERDELING RandKrant april wordt bus-aan-bus verdeeld in Grimbergen, Vilvoorde, Machelen, Zaventem, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Tervuren, Overijse en Hoeilaart.

10 Pianist Nico Vancouver 'Ik volg geen partituur, ik volg mijn gevoel'

Op zijn dertiende werd hij blind. Dat heeft hem niet belet om een internationale carrière als pianist uit te bouwen. 'Mijn composities zijn auditieve herinneringen aan plaatsen waar ik ben geweest, aan mensen die ik ken, aan verhalen die me zijn bijgebleven.'

EN

32 Blijven denken

Toen Gwyneth Igoe in België aankwam, was het als Britse niet evident om aan de rechterkant van de weg te rijden. 'Ja, er waren heel wat zaken waaraan ik moest wennen.' Ze vindt dat wij te passief zijn in ons denken. 'Blijven denken, is mijn stokpaardje.'

AGENDA

APRIL
2020

Uit IN DE RAND

27 Blik op de wereld. MOOOV Filmfestival

Zaventem is één van de zeven locaties waar het filmfestival MOOOV plaatsvindt. In CC De Factorij kan je vijf dagen na elkaar interessante films uit de hele wereld bekijken. MOOOV is een filmfestival voor ontdekkingsreizigers. Met films die je in landen brengen waar je niet vaak komt.

06 VANASSETOTZAVENTEM

12 OPVERKENNING

13 MIJNGEDACHT

14 LEVENSKUNST

19 MIDDENIN

21 GOEDGEKRUID

22 INTERVIEW

24 BOUWWERK

32 GEMENGDEGEVOELEN

EN OOK

04 RINGtv 25 jaar
'Interesse voor regionale tv neemt opnieuw toe'

09 Energiecoöperatie Druifkracht
Schone energie als streekproduct

14 Levenskunst
Jef Neve en Eddy Frans

RINGtv 25 jaar

‘De interesse voor regionale tv neemt opnieuw toe’

RINGtv, de regionale televisiezender voor Halle-Vilvoorde, heeft 25 jaar op de teller staan. 25 jaar waarin er heel wat is veranderd, op televisievlak en in het zendgebied. Een terugblik en een stand van zaken.

TEKST Michaël Bellon • FOTO Filip Claessens

Alles onder controle in de kantoren aan de Luchthavenlaan in Vilvoorde van waaruit RINGtv inmiddels een kwarteeuw alle mogelijke nieuwtjes uit de regio de wereld in stuurt. Het is nog vroeg op de dag, maar dat wil niet zeggen dat iedereen nog aan de koffie en de kranten zit. Ook RINGtv is ondertussen een mediabedrijf dat de inwoners van Halle-Vilvoorde de hele dag door bedient.

Greet Claes waakt sinds vijf jaar over het reilen en zeilen van de zender als algemeen directeur. Tom Serkeyn is van bij het begin actief als journalist bij RINGtv, en was in 1993 betrokken bij de adviesraad die de opstart van de zender mee in goede banen moest leiden. Hoofdredacteur Dirk De Weert was de eerste die op 1 januari 1995 in dienst trad. Hij moet ondertussen één van de langst zittende hoofdredacteurs in het Vlaamse medialandschap zijn. Op 1 juli gaat hij met pensioen.

Dirk De Weert: ‘Destijds had ik er zeventien jaar bij de VRT opzitten, zestien jaar bij de sportdienst en een jaar bij de nieuwsdienst waar men toen met *Terzake* was begonnen. Op het einde van dat jaar is me voorgesteld om deze zender op te richten. De naam RINGtv was er nog niet. Ik had twee maanden tijd om examens te organiseren en de eerste mensen aan te werven waarmee we op 1 maart 1995 op antenne konden gaan. Op dat eerste examen kwamen liefst tweehonderd kandidaten af. Daar zijn begin februari Dirk De Mesmaeker, Jeroen Moens en Karla Goetvinck uitgekomen. Bij de opstart was ik de enige met televisie-ervaring. Gelukkig konden we voor het camerawerk en de technische kant een beroep doen op Videohouse. Vrij snel zijn er ook freelancers bijgekomen, zoals Tom Serkeyn en Geert Vanhassel.

Tom Serkeyn: ‘Aan dat examen voor freelancers namen ook weer 160 kandidaten deel. Ik deed mee omdat ik net freelancer was geworden nadat

ik een tijd had gewerkt bij het ondertussen ter ziele gegane weekblad *Wij van de Volksunie*. Ik had nog op de opening van RINGtv gespeeld met mijn groepje Zakdoek (Serkeyn is ook violist en mandolinespeler, red.), en twee weken later kon ik aan de slag als de eerste freelancejournalist. Het voordeel was dat wij geworteld waren in de regio. Ik woon zelf al lang in Vilvoorde en ik moest niet op een kaart gaan zoeken waar Pepingen lag. Maar het was wel onontgonnen gebied. Na 25 jaar zijn er geregeld onderwerpen die terugkomen, maar toen was alles een nieuw avontuur. We hadden een beetje een jeugdbeweging-gevoel. Alles kon bij wijze van spreken. Nu kan er nog veel, maar het gaat er allemaal wat strakker, gestructureerder en technischer aan toe. Zo is er bijvoorbeeld wat minder tijd om te netwerken. Vroeger kon je makkelijk een praatje slaan met de mensen terwijl de cameraploeg nog wat beelden sprokkelde, waardoor ik nu nog geregeld spontane telefoontjes krijg van mensen die me iets te melden hebben. Als je als journalist echter ook zelf je beelden moet maken, zoals ondertussen het geval is, is er natuurlijk geen tijd om nog een geuze te blijven drinken. Aan de andere kant hebben de jonge journalisten vandaag allemaal een praktijkgerichte opleiding gehad en zijn ze multi-inzetbaar.’

De Weert: ‘Vroeger hadden we per dag twee cameraploegen ter beschikking en moest je je als journalist van techniek en camerawerk niets aantrekken. Nu filmen we allemaal zelf. Dat vergt een aanpassing, maar we kunnen meer doen dan vroeger en het geeft ook wel enige voldoening als je zelf een mooi beeld hebt gemaakt.’

De regio zelf is natuurlijk ook veranderd. Het verkeer bijvoorbeeld.

Serkeyn: ‘Als we destijds om drie uur naar Gooik vertrokken voor een reportage waren we nog op tijd terug. Nu kan je dat vergeten. Vandaag zijn

er natuurlijk technische middelen om ter plaatse te monteren en zelf live te gaan. Zaken waarvoor je tien jaar geleden een vrachtwagen en vijf man personeel nodig had.’

De Weert: ‘Ooit zijn we voor een betoging tegen de sluiting van Renault Vilvoorde in Parijs nog met cassettes heen en weer gereden. Dat was kunst- en vliegwerk, waarmee we moesten optonen tegen de straalwagens van VRT en VTМ, want daar word je hoe dan ook altijd mee vergeleken.’

De sluiting van Renault in 1997 was een trauma voor de regio, maar ook een mijlpaal voor de zender.

De Weert: ‘Het was ons eerste grote examen. We waren de eersten die het wisten op die 27 februari omdat hun parking hier vlakbij was. Twee maanden heeft de sluiting ons nieuws beheerst, tot de mensen het welletjes vonden. We hadden bewezen dat we als kleine zender ons mannetje konden staan naast de nationale media, iets wat we later ook nog hebben overgedaan bij het faillissement van Sabena of de aanslag van 22 maart 2016 in Zaventem. Op die grote crisismomenten zijn we nooit door de mand gevallen.’

Wat waren nog memorabele momenten in die 25 jaar?

Serkeyn: ‘Renault blijft natuurlijk bij omdat ik zelf van Vilvoorde ben en wist welke impact dat had. Maar je vergeet ook veel. *Toernee General* langs de 35 gemeenten was een mooie reeks. En natuurlijk *In bange tijden* met de verhalen over de Eerste Wereldoorlog. In de Westhoek struikel je over de herinneringen aan die oorlog, maar dat we hierover in de Rand 27 lijvige en interessante afleveringen hebben kunnen maken was toch minder evident.’

De Weert: ‘Ik denk ook aan de reeks *De ring rond* waarvoor we heel de regio vanuit de helikopter hebben gefilmd met luchtfotograaf Wim

Robberechts. Dat was spectaculair. Ook de reeksen waarin we oude prentbriefkaarten vergeleken met het straatbeeld van nu, of de reeks met oude filmbeelden uit de privé-archieven van kijkers vielen in de smaak.'

Het is één van de uitdagingen om zowel de bewoners van Pepingen als de stedelingen van Vilvoorde te blijven boeien.

De Weert: 'Dat is de eigenheid van dit zendgebied waar we ook onderzoek naar hebben laten doen. Het Pajottenland, Noordwest Brabant, de Druivenstreek en het gebied rond Vilvoorde en Zaventem hebben weinig met elkaar te maken. Wij moeten het bindmiddel proberen te zijn. En

'Ons bereik en onze waarderingscijfers blijven stijgen.'

je moet overal regelmatig eens aanwezig zijn of mensen haken af.'

Structureel en financieel gaat het RINGtv na een kwarteeuw nog steeds goed. Vlaanderen heeft grosso modo één regionale tv-zender per arrondissement, maar RINGtv opereert in Halle-Vilvoorde wel in een klein, heteroog en meertalig zendgebied waar het potentiële bereik dus ook automatisch kleiner is. Terwijl andere regionale zenders zich genoodzaakt zagen om verregaand samen te werken of deel gingen uitmaken van grotere mediagroepen is RINGtv nog helemaal onafhankelijk en financieel stabiel.

Claes: 'RINGtv is financieel gezond omdat het altijd de tering naar de nering heeft gezet en omdat de lokale adverteerders ons trouw bleven. De lokale reclame-inkomsten blijven de grootste bron van inkomsten, naast de vergoeding van de operatoren (Telenet, Proximus en Orange, red.).

Bovendien communiceerden alle opeenvolgende ministers van de Vlaamse Rand over hun beleid via RINGtv, net als de provincie Vlaams-Brabant. Die onrechtstreekse ondersteuning door de overheid van de kleine mediaspelers, die het aanbod verrijken, is belangrijk. Daarnaast hebben we komaf gemaakt met het systeem van de tweemansploegen. Alle journalisten kregen een opleiding videojournalistiek. Dat was een kostenbesparing die ons de financiële armsgaf gaf om te starten met de digitale omslag.'

Wat is vanuit het algemeen beleid de grootste verwezenlijking in 25 jaar RINGtv?

Claes: 'We mogen trots zijn dat we voor lokale berichtgeving, samen met Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws, de meest geraadpleegde bron zijn. Onze algemene waarderingscore is gestegen ten opzichte van 2018 en het bereik in 2019 was het beste sinds de start van de metingen in 2014. Ik ben ook zeer tevreden dat RINGtv met succes de digitale omslag heeft gemaakt met respect voor zijn trouwe tv-kijkers. Dat succes is gebaseerd op een sterke strategische visie

die regelmatig wordt getoetst bij heel diverse stakeholders. Het resultaat wordt gedeeld met de redactie en het management en weerspiegeld in de dagelijkse keuzes. De grootste uitdaging blijft het bewaren van de eigen koers en authenticiteit van het medium binnen een snel wijzigend medialandschap. Het is onze ambitie om dat werk de volgende jaren met de nieuwe hoofdredacteur voort te zetten.'

Wat zal jouw grootste voldoening zijn als jij met pensioen gaat?

De Weert: 'Het feit dat we na 25 jaar meer dan ooit relevant zijn in de regio. Uit allerlei onderzoeken blijkt dat ons bereik en onze waarderingscijfers blijven stijgen. En dat in tijden waarin televisie in vraag wordt gesteld en in een atypische regio gekenmerkt door migratie, ontnederlandsing en een dalend aantal kabelabonnees. Het jongerensegment vindt ons via de sociale media en onze website, maar 95% van de kijkers consumeert RINGtv nog altijd via de televisie. De interesse voor regionale tv neemt opnieuw toe. Mensen worden zodanig overstelpt met wereldnieuws dat vaak niet positief is, dat ze een houvast dichtbij nodig hebben.'

25 jaar RINGtv wordt gevierd in het najaar. Op www.ringtv.be kan je een aantal oude nieuwsuitzendingen van RINGtv bekijken.

'L'intérêt pour les télévisions régionales est à nouveau en hausse'

RINGtv, la chaîne de télévision régionale pour Halle-Vilvoorde, a 25 ans au compteur. 25 années au cours desquelles beaucoup de choses ont changé, tant à la télévision que dans la zone de diffusion. 'Après 25 ans, on voit régulièrement des sujets récurrents, mais au début, tout était nouveau, une aventure. Tout était possible. Aujourd'hui, beaucoup de choses sont encore possibles, mais tout est un peu plus serré, plus structuré et plus technique. Par exemple, il y a

moins de temps pour parler aux gens'. Le rédacteur en chef Dirk De Weert prendra sa retraite cette année. 'Ma plus grande satisfaction est qu'après 25 ans, nous sommes plus pertinents que jamais dans la région. Toutes sortes d'études montrent que notre portée et notre score d'audience ne cessent d'augmenter.' Greet Claes, directrice générale: 'Le plus grand défi reste de maintenir notre cap dans un paysage médiatique en évolution rapide.'

Boswandeling op het ritme van muziek

ZONIENWOUD Op zondag 19 april is het Zoniënwood voor de 41e keer het decor van de Zoniënmars-Zonienklanken, een groot wandelevenement met een muzikale toets. Vier Brusselse gemeenschapscentra slaan daarvoor de handen opnieuw in mekaar. Vertrekpunt is het gemeenschapscentrum van Watermaal-Bosvoorde. Van daaruit starten vier uitgestippelde wandelroutes tussen 5 en 20 km door het prachtige Zoniënwood. Onderweg komt de muziek van vijf bands en artiesten je tegemoet. Fanfaar Fatal brengt fanfaremuziek die zich laat inspireren door balkan en gipsy. Osman Martins laat zijn kunsten horen op de cavaquinho, een soort Braziliaanse ukelele. Oscar Beerten brengt Noorse folk naar het Zoniënwood. Uit Taiwan komt Shao Huan, een meester op de sheng, een Chinees mondorgel. En Kaito Winse zorgt voor zang en muziek op de Guinese fluit. Voor de kinderen zijn er volksspelen, bewegingsparcours en een schminkstand. · TD

www.wabo.be/zonienmars-zonienklanken

Hoe Nederlands stimuleren

VLAAMSE RAND Op zaterdag 25 april organiseert vzw 'de Rand' en de provincie Vlaams-Brabant workshops over taalstimulering Nederlands in de vrije tijd van kinderen. 'We richten ons in de eerste plaats tot begeleiders en vrijwilligers van taalstimulerende activiteiten en mensen die zelf een aanbod organiseren of lokale initiatieven ondersteunen', zegt Cindy Van Dijck, stafmedewerker taalpromotie bij vzw 'de Rand'. 'Tijdens de workshops krijg je tips en voorbeelden van speelse oefenkansen voor kinderen.' Deelnemers kunnen zelf hun programma samenstellen uit verschillende workshops. 'De Taalunie gaat in haar workshop wat dieper in op de manier waarop kinderen taal verwerven en hoe je hen daar als begeleider kan bij helpen door voor woorden te zorgen', legt Cindy Van Dijck uit. 'De workshops van vzw De Horizon tonen hoe je permanent taal kan stimuleren voor, tijdens en na een activiteit, en hoe je een taalstimulerend programma uitwerkt voor kinderen. Theater van A tot Z komt met een workshop die je leert hoe je met voorlezen aan de slag kan gaan aan de hand van hun prentenboek De Wereld van Kiki en Olaf.' · TD

[De workshops taalstimulering vinden plaats op zaterdag 25 april van 9.15 tot 13u in gemeenschapscentrum de Zandloper in Wemmel. Deelnemen is gratis. \[www.derand.be\]\(http://www.derand.be\)](#)

Opvangcentrum en buurt leren elkaar kennen

ZAVENTEM Het opvangcentrum van Fedasil aan de Excelsiorlaan in Zaventem, dat begin vorig jaar opnieuw de deuren opende, maakt werk van een goede integratie in de buurt. 'We vinden het belangrijk dat mensen weten waar we hier mee bezig zijn en dat onze bewoners de gemeente waar ze wonen leren kennen', vertelt buurtcoördinator Elias Abdullah. 'Daarom organiseren we regelmatig activiteiten voor buurtbewoners, bedrijven en andere geïnteresseerden. Zo kwamen mensen van farmabedrijf

Johnson & Johnson hier onlangs een dag vrijwilligerswerk doen. Wij werken ook samen met de gemeente en organisaties en verenigingen in de buurt. Bedoeling is om activiteiten op poten te zetten samen met onze bewoners. Verenigingen en organisaties zijn trouwens nog altijd zeer welkom om aan te sluiten.' · TD

www.fedasil.be/nl/Zaventem en Facebook. Elias Abdullah kan je bereiken op 02 737 66 02 of via info.zaventem@fedasil.be

Zorg zoeken in de eerste lijn

DRUIVENSTREEK In Hoeilaart, Kraainem, Overijse, Tervuren, Wezembeek-Oppem en Zaventem is de Eerstelijnszone Druivenstreek uit de startblokken geschoten. 'Een eerstelijnszone brengt alle partners uit het zorg- en welzijnslandschap samen', legt coördinator Nathalie Jacquet uit. 'De bedoeling is om het werk van lokale overheden, zorg- en hulpverleners beter op elkaar af te stemmen en zo het aanbod voor mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben te verbeteren.' Naast de lokale besturen en OCMW's verenigt de Eerstelijnszone Druivenstreek ook zorgverenigingen, medici, lokale dienstencentra, woonzorgcentra, diensten gezinszorg, CAW's, ziekenfondsen, Huizen van het Kind en actoren uit de geestelijke gezondheidszorg. • TD

www.elzdruivenstreek.be of
<https://www.facebook.com/Eerstelijnszone-Druivenstreek-105102081074951/>

Speel je mee voor bio-detective?

MEISE De Plantentuin van Meise laat je op 22, 23 en 24 mei zijn biodiversiteit ontdekken tijdens BioBlitz. Iedereen kan mee 48 uur actief op zoek gaan naar de biodiversiteit van de Plantentuin. 'Tijdens deze BioBlitz beloven we natuurplezier voor iedereen: van rustige recreanten tot vrolijke kinderen, van vroege vogels tot rasechte nachtuilen', legt Sofie De Smedt van de Plantentuin uit. 'Samen zoeken we naar planten en dieren, zoals kevers, wilde planten, vleermuizen, paddenstoelen, vogels, nachtvinders, mossen, noem maar op. Hoe meer verschillende soorten we waarnemen, hoe beter we de biodiversiteit van onze Plantentuin in kaart kunnen brengen.' Jonge en minder jonge natuurdetectives zijn welkom in de Plantentuin van 22 mei 15 uur tot 24 mei 15 uur. • TD

www.plantentuinmeise.be

Machelen krijgt dan toch geen nieuwe treinstation. Dat plan hing samen met de komst van Uplace. De NMBS wil het project niet langer financieren en kijkt vooral naar een uitbreiding van het station van **Vilvoorde**. • Daar komt een Mobipunt waar verschillende vervoersmogelijkheden worden aangeboden. Dat is ook het geval in Weerde, **Wezembeek-Oppem**, **Asse**, **Sint-Genesius Rode** en Haacht. De Vlaamse regering trekt daarvoor 3,6 miljoen euro uit. • De ochtendfiles op de Ring rond Brussel zijn opmerkelijk langer geworden. Dat blijkt uit het Jaarverslag Verkeersindicatoren van het Vlaams Verkeerscentrum. De omgeving van **Zellik** blijft de drukste plek van alle snelwegen in Vlaanderen. Opvallend: ook het stuk tussen **Sterrebeek** en **Sint-Stevens-Woluwe** is veel drukker geworden. • In **Wezembeek-Oppem** is een actiecomité opgericht tegen de komst van een hockeyterrein op een veld van voetbalclub KFC Wezembeek-Oppem. • Afsvalintercommunale Interza kreeg in 2019 liefst 1.613 meldingen van sluikstorten en haalde vorig jaar ruim 88 ton afval van sluikstorten op. 67% van de meldingen kwam uit **Zaventem**, gevolgd door **Wezembeek-Oppem**, **Kraainem**, **Steenokkerzeel** en **Kampenhout**. In 67 gevallen kon de dader worden geïdentificeerd en werden fikse boetes uitgedeeld. Doelstelling is om over vijf jaar het aantal sluikstorten met een kwart te verminderen. • Vorig jaar vielen er op de Vlaams-Brabantse wegen 48 doden in het verkeer. Dat zijn er 14 meer dan in 2018. Dat blijkt uit de verkeersveiligheidsbarometer van Vias. • De plaatsing van 3,5 km aan nieuwe geluidsschermen langs de Ring in **Drogenbos** en **Beersel** is een feit • Vliegend Hert, zo heet het plan om bestaande

stukken groen rond het Zoniënwoud met elkaar te verbinden. Naast **Hoeilaart**, **Linkebeek**, **Overijse**, **Sint-Genesius-Rode** en **Tervuren**, de provincie Vlaams-Brabant en het Agentschap voor Natuur en Bos nemen ook Natuurpunt en de Regionale Landschappen er aan deel. • De werkzaamheden om de buurt van de Westvaardijk ter hoogte van de Verbrande Brug in **Grimbergen** leefbaarder te maken, zijn zo goed als afgerond. Er is veel aandacht voor fietsers en de zwakke weggebruiker. • De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, treffen ook de Rand. Zo zullen er geen grote schermen opgesteld worden om de wedstrijden van de Rode Duivels te volgen, want de UEFA besliste om het EK 2020 een jaar uit te stellen. • In **Merchtem** is bij de aanvang van de verscherpte maatregelen in de sporthal een noodpost opgericht om mensen uit **Merchtem**, **Asse** en Opwijk die tekenen van corona vertonen te onderzoeken en een triage uit te voeren om het zorgpersoneel in de ziekenhuizen te helpen. • Hetzelfde gebeurde in CC Het Bolwerk in **Vilvoorde** en in de sporthal van **Zaventem**. • Niet alleen openbare diensten, cafés, hotels, restaurants, winkels en bedrijven sloten de deuren, ook de Plantentuin **Meise** is dicht tot minstens 3 april. • Vragen over corona? Bel tussen 9 en 18 uur gratis naar 0800 14 689 voor meer informatie of surf naar www.info-coronavirus.be. • Alle lokale informatie kan je vinden op de website van je gemeente. • Tip: je kan ook op de hoogte blijven door je gratis in te schrijven op BE-Alert via www.be-alert.be. • Goed nieuws voor de jaarmarkt in **Beersel**. De oproep van de gemeente om nieuwe vrijwilligers aan te trekken, had succes. Zonder tegenbericht vindt de jaarmarkt plaats op zaterdag 19 september. • Een team gespecialiseerde vissers van de Provinciale Visserijcommissie viste eind februari de vijvers in het Colomapark in **Sint-Pieters-Leeuw** leeg in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de vijvers wil herinrichten. • Het kruispunt van de Placestraat met de Molenberg in **Sint-Martens-Bodegem** is na ingrijpende werken terug open voor het verkeer. • In **Asse** is tijdens graafwerken voor het woonproject Ter Asse aan de Nieuwstraat een ambachtelijke site ontdekt met metalen voorwerpen uit de Middeleeuwen. • JH

Woon-werkverkeer meer met de fiets

VLAAMS-BRABANT Almaar meer mensen in onze provincie combineren hun auto met een ander vervoermiddel om van en naar het werk te gaan. Dat becijferde hr-dienstverlener Acerta. 'Goed 61% van de Vlaams-Brabantse werknemers reed in 2019 nog elke dag met de auto naar het werk. Nog altijd een meerderheid, maar toch alweer een daling', zegt Patrick Demuylder van Acerta Leuven. 'Almaar meer werknemers kiezen ervoor om niet exclusief met de wagen de woon-werkverplaatsing te doen. In 2019 koos 28,3% van de werknemers in Vlaams-Brabant geregeld voor de fiets, in 2018 was dat 23,7%. Die nieuwe stijging bevestigt de opmars van de fiets in het traject van en naar het werk, een opmars die in 2011 begon.' Dat de fiets ook in onze regio aan populariteit wint voor het woon-werkverkeer blijkt ook uit cijfers van de provincie Vlaams-Brabant. Zo stegen de verplaatsingen op de fietssnelweg F3 tussen Leuven, Zaventem en Brussel sinds 2012 met liefst 65%. Samen met de F2 tussen Brussel en Halle is het een van de drukste fietsroutes van de regio. Het meetpunt in Ruisbroek, deelgemeente van Sint-Pieters-Leeuw, registreerde vorig jaar meer dan 253.000 verplaatsingen. • TD

Opgewekt werken aan hernieuwbare energie

PAJOTTENLAND Hoe stomen we het Pajottenland klaar voor de toekomst? Over die vraag buigt het project *Opgewekt Pajottenland* zich. 'Het gaat om een samenwerking tussen de provincie Vlaams-Brabant, het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei, Klimaatpunt vzw en tien gemeenten waaronder Sint-Pieters-Leeuw', legt Mieke Vercruijsee van het Regionaal Landschap Pajottenland & Zennevallei uit. 'Het Pajottenland is een regio met een grote landschappelijke waarde, maar de streek kent ook heel wat uitdagingen wanneer het gaat over klimaatverandering. De typische identiteit van het landschap biedt tegelijk kansen om te werken aan onze klimaatdoelstellingen. Dat kan door in te zetten op hernieuwbare energie, de verbetering van de leefbaarheid in de dorpen en het versterken van de open ruimte door landschapszorg.' Momenteel wordt er gewerkt aan een landschapsstudie die bekijkt welk duurzame-energiemix er via wind, zon, water en biomassa mogelijk is voor het Pajottenland. 'Daar zullen de burgemeesters, samen met de andere partners, zich dan verder over buigen. Bedoeling is om over de gemeentegrenzen heen te werken aan een visie op hernieuwbare energie die tot concrete realisaties kan leiden.' • TD

www.vlaamsbrabant.be/opgewekt-pajottenland

Energiecoöperatie Druifkracht

Schone energie als streekproduct

Sedert de oprichting eind 2019 telt de coöperatie al 120 leden en heeft ze meer dan 200.000 euro aan kapitaal opgehaald bij inwoners van Overijse, Hoeilaart, Huldenberg en Tervuren.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

Tot we echt van start gaan met de uitvoering van de zonne-energieprojecten kunnen geïnteresseerden nog slechts één aandeel van 250 euro kopen', zegt Jan Rongé, initiatiefnemer en medeoprichter van de gloednieuwe coöperatie. 'Druifkracht is een coöperatieve onderneming, die rendabel moet zijn en die aan de coöperant een fair dividend van maximum 6% wil uitkeren. We zijn een vennootschap met een sociaal oogmerk. Dit betekent dat winst een middel is om de doelstellingen van duurzame energie te realiseren en geen doel op zich is. Ook de initiatiefnemers doen dit niet voor het geld. Alle bestuursleden werken mee op vrijwillige basis.'

Zonne-energie

Druifkracht heeft de afgelopen maanden schaduwvrije daken van scholen, openbare gebouwen en bedrijven in de Druivenstreek in kaart gebracht. 'We willen zo veel mogelijk eigenaars ervan te overtuigen om zonnepanelen op hun dak te installeren. Twee woonzorgcentra en een opvangcentrum voor gehandicapten toonden al belangstelling. Andere potentiële geïnteresseerden voor de plaatsing van zonnepanelen zijn bedrijven die via de energiecoöperatie een verankering zoeken met de streek. Ook hun werknemers kunnen participeren in Druifkracht. De coöperatie doet er alles aan om bedrijven, scholen en gemeenten te *ont-zorgen*. Wij zoeken voor hen de meest geschikte locatie

voor zonnepanelen. Doen het nodige studiewerk. Duiden installateurs aan. Staan in voor het onderhoud en de monitoring van de installatie en nemen contact op met de buurt. Wie zonnepanelen door de coöperatie laat installeren, loopt geen enkel financieel risico en bespaart op zijn energie-uitgaven. Druifkracht, die eigenaar is van de installatie van zonnepanelen, verkoopt de opgewekte stroom aan de gebruiker tegen een zo gunstig mogelijke prijs.'

'De eigenaars van de coöperatie zijn mensen uit de streek die er geen belang bij hebben dat de school van hun schoolgaande kinderen of het woonzorgcentrum waar hun ouders verblijven een te hoge energieprijs betaalt. Dus ook mensen die geen aandeel kunnen kopen, plukken de vruchten van Druifkracht. De energiecoöperatie is een onderneming die het algemeen belang voorop stelt.' Er bestaan al tal van publiek-private samenwerkingsverbanden. Rongé pleit in dezelfde geest voor meer publiek-coöperatieve samenwerking aangezien de belangen van de gemeenten en de coöperatie gelijklopend zijn.

Particulieren

In de toekomst wil Druifkracht zich ook nadrukkelijk op particulieren richten. 'Veel burgers die iets willen doen voor het klimaat weten vaak niet hoe daaraan te beginnen. Ze hebben geen idee wat bevorderlijk is voor het milieu. Dat is logisch, want zelfs experts zijn het niet altijd met elkaar eens. Iedereen werkt in verspreide

slagorde waardoor er een gevoel van machteloosheid overheerst. Daarom wil Druifkracht bewoners advies geven en ondersteunen bij hun plannen voor energiebesparende maatregelen, zoals de overschakeling op LED-verlichting, het plaatsen van zonnepanelen, het isoleren van de woning, en het vervangen van energievervlindende huishoudelijke toestellen. De ambitie van Druifkracht reikt verder dan het installeren van zonnepanelen. Ze beoogt niet enkel een lokale klimaatvriendelijke energieproductie, maar een maximale energiebesparing.'

Meer vrouwen

Druifkracht wil, samen met de burgers uit de streek, de energietransitie waarmaken. 'We beschouwen onszelf als partner van lokale verenigingen, handelaren en besturen om de Druivenstreek klimaatneutraal te maken. Druifkracht heeft veel expertise in huis. De twintig kernleden vertegenwoordigen verschillende leeftijdsgroepen, opleidingsachtergronden, behoren tot diverse overtuigingen en politieke strekkingen en beschikken over verschillende vaardigheden. Toch zijn we nog steeds op zoek naar nieuwe vrijwilligers en zeker naar extra vrouwen, onder andere voor de nieuw op te richten werkgroep klimaat. Op die manier zal het maatschappelijk draagvlak van de energiecoöperatie nog verhogen.'

 www.druifkracht.be

‘Ik volg geen partituur, ik volg mijn gevoel’

Op zijn dertiende werd hij blind. ‘Gelukkig had ik toen de muziek al ontdekt’, zegt Nico Vancouver, de pianist uit Overijse die de hele wereld heeft *gezien* dankzij zijn muziek. ‘Muziek is heel intuïtief voor mij. Ik volg geen partituur met notenbalken, ik volg mijn gevoel.’

TEKST Anne Peeters • FOTO Filip Claessens

Nico Vancouver is drieënzestig. Sinds zijn dertiende ziet hij niets meer. Na een reeks mislukte oogoperaties op zijn achtste werd hij geleidelijk blind. ‘Ik ging naar het blindeninstituut in Woluwe. Eerst zat ik bij de slechtzienden, dan bij de blinden. Tot ik mijn zicht helemaal verloor. Ik denk dat het minder moeilijk is op die leeftijd dan wanneer je op je veertigste blind wordt. Mijn grote geluk was dat ik mijn weg al had gevonden: de muziek.’

Hoe word je beroepsmuzikant als je geen noten kan lezen?

‘Ik had een visuele herinnering aan hoe een partituur eruit ziet, maar moest muziek leren lezen in braille. Dat is lastig. Je krijgt het globale notenbeeld niet in één keer, maar je moet het in braille lineair lezen. Noot per noot en dan in je geheugen het hele beeld opbouwen. Alsof ze je allemaal puzzelstukjes laten zien van een auto – de spiegel, het stuur, de bumper – die je dan in je hoofd moet samenleggen om het totale plaatje te krijgen. Dat gaat natuurlijk tien keer

trager en het is heel vermoeiend. In die tijd had je ook nog geen digitale hulpmiddelen. Gelukkig had ik het geluk dat ik les kreeg van interessante muzikanten. Het waren meer masterclasses op individueel niveau, om me klaar te stomen voor het conservatorium. Ik werkte keihard. Zo hard

‘Mijn composities zijn auditieve herinneringen aan plaatsen waar ik ben geweest, aan mensen die ik ken, aan verhalen die me zijn bijgebleven.’

dat ik op mijn zeventiende oververmoeid raakte en ziek werd. Een jaar lang speelde ik geen piano. Het ging niet. Een klassieke muziekopleiding was daardoor geen optie meer. Op mijn achttiende was ik afgestudeerd in het blindeninstituut. Daar had ik ook een opleiding tot pianostemmer gevolgd. Dus ging ik piano’s stemmen om geld

te verdienen. Ik speelde nog wel muziek. Eerst in een rockband, daarna evolueerde ik meer in de richting van jazz. Met mijn trio heb ik hard gewerkt om onze eigen stijl uit te bouwen. Dat lukte. We konden geregeld optreden. We zaten bijvoorbeeld in het voorprogramma van Shirley Bassey. En ondertussen reisde ik door Europa om piano’s te stemmen.’

Toch heb je vooral naam gemaakt als concertpianist. Hoe is dat zo gekomen?

‘Geloof je in sprookjes? Nee? Ik wel. Op een dag stond Sohsuke Hara, een bekende Japanse gitarist en producer, voor mijn deur in Brussel. Hij had in Tokyo over mij gehoord en was fan. Vijf maanden later was ik op concerttournee in Japan. Dat was de start van mijn internationale doorbraak, het begin van een reeks concerten over de hele wereld. Ik speelde zelfs voor de keizerlijke familie van Japan. Na het concert werd ik ontvangen door de broer van keizer Akihito. Hij vertelde dat hij mijn muziek ten zeerste apprecieerde. Mijn manager vond dat ik een cd moest opnemen voor de Japanse markt, *Ballerina* moest die heten. Dus dat deed ik, in studio Kathy in Ohain in Waals-Brabant. In 1978 had Patrick Hernandez daar *Born to Be Alive* opgenomen, en in 1982 zong Marvin Gaye er zijn cd *Midnight Love* met het wereldbekende *Sexual Healing*. Ik kende de studio omdat ik er de piano had gestemd voor Nina Simone. Die cd van mij was dan wel opgenomen voor de Japanse markt, maar in 1994 ontmoette ik een producer van een platenfirma uit Wenen. Die wou die cd ook in Europa uitbrengen. Er werden opnieuw afspraken gemaakt en ik mocht mijn eisen stellen. Ik vroeg of het boekje bij de cd en de cast ervan niet in braille konden? En zo gebeurde het. Kunstenaar Mark Van Kringelveldt maakte voor *Night Spring* – zo heette de cd – een pointillistisch kunstwerk met veel reliëf, zodat de cd *zichtbaar* werd voor blinden. Dat was een wereldprimeur.’

In die periode heb je ook je Japanse vrouw Naoko Senoo ontmoet. Zij heeft een grote rol gespeeld in je leven, niet alleen persoonlijk maar ook muzikaal.

‘Ja. Bij een sprookje hoort ook een prinses, niet? Mijn manager vroeg me of in ik november 2000 naar Japan kon komen voor een concert. Wat hij

DE **‘Ich folge keiner Partitur, ich folge meinem Gefühl’**

Er ist mit dreizehn Jahren erblindet. ‚Zum Glück hatte ich die Musik damals schon entdeckt‘, sagt Nico Vancouver, der Pianist aus Overijse, der dank seiner Musik die ganze Welt bereist hat. ‚Musik ist für mich sehr intuitiv. Ich folge keiner Partitur mit Notenlinien, ich folge meinem Gefühl. Eines Tages stand Sohsuke Hara, ein bekannter japanischer Gitarrist und Produzent, vor meiner Tür in Brüssel. Er hatte in Tokio von mir gehört und war ein Fan. Fünf Monate später war ich auf Kon-

zerttournee in Japan. Das war der Beginn meines internationalen Durchbruchs, der Anfang einer Reihe von Konzerten auf der ganzen Welt. Ich habe sogar für die kaiserliche Familie von Japan gespielt. ‚Mit der Wirtschaftskrise gab es ab 2010 viel weniger Arbeit. Ich wollte den Kopf nicht hängen lassen und habe mich auf die Suche nach neuer Inspiration für meine Musik gemacht, neue Leute, mit denen ich arbeiten konnte. Das ist gelungen.‘

er niet bij had verteld, was dat ik samen met een fluitiste zou spelen. Dat ontdekte ik pas net voor het concert. Die fluitiste was Naoko. We babelden even. Ze vertelde me dat ze een paar jaar eerder al een masterclass had gedaan in België.

Nico Vancouver heeft als enige pianist in België een piano die je kan opplooiën in een koffer.

In 2001 was ik opnieuw in Japan en Naoko was er ook. Ik nodigde haar uit om bij mij in België een nieuwe compositie in te studeren. Ze kwam, we werden verliefd en we zijn getrouwd. Ons verhaal heeft bijna tien jaar geduurd. Ze was – en is – een geweldige fluitiste en mijn intuïtieve stijl werkte voor haar. We namen samen cd's op en speelden concerten. Ze was er ook bij toen ik voor de Kennedy Foundation mocht gaan optreden in Washington DC. In de jaren negentig organiseerde ik het Brussels Piano Festival waarop ik collega-pianisten van over heel de wereld uitnodigde om te komen spelen, van jazzpianisten tot laureaten van de Koningin Elisabeth-wedstrijd. In 1995 kwam bijvoorbeeld jazz-legende Mal Waldron spelen, de pianist van Billie Holiday. Uit de organisatie van dat festival vloeiden de contacten met de Kennedy Foundation voort. Het waren mooie jaren. Daarna werd het moeilijker.'

Hoe bedoel je?

'Met de economische crisis was er vanaf 2010 veel minder werk. Dat had ook zijn weerslag op onze relatie. Die liep spaak. Het einde van een sprookje. Mijn prinses keerde terug naar haar land. Dat is natuurlijk hard. Maar ik wilde niet bij de pakken blijven zitten. Ik ben op zoek gegaan naar nieuwe inspiratie voor mijn muziek, nieuwe mensen om mee samen te werken. Dat is gelukt. Ik heb net een nieuwe cd opgenomen: *Princess Atalantis*. Ik ben vertrokken van wat er op mijn pad kwam. Bij Nerses Vardanyan, een vriend die kunstschilder is, kwam ik in contact met zijn neef die duduk speelt. Dat is een klassiek Armeens blaasinstrument. Edgar Asmaryan en ik speelden samen. Het was mooi. De inspiratie rijpte en we zijn samen de studio

in gedoken. De titeltrack van de cd is gezongen door de piepjonge sopraan Camille Beniast, die je misschien kent uit *Belgium's Got Talent?* Dat meisje is pas vijftien, maar ze is fenomenaal. Luister maar eens naar de cd. Het is magisch als je hoort hoe haar sopraan boven de akkoorden uitstijgt. Ik maak muziek zoals anderen foto's maken. Mijn composities zijn auditieve herinneringen aan plaatsen waar ik ben geweest, aan

mensen die ik ken, aan verhalen die me zijn bijgebleven. Camille heeft een heldere, zuivere stem. Heel onschuldig en tegelijkertijd krachtig. Die paste voor mij perfect bij de Griekse mythe van prinses Atalante, een feministe avant la lettre. Met dat nieuwe materiaal kan ik weer een aantal concerten doen. Voor mij blijft muziek het belangrijkste in mijn leven. Dat zal nooit veranderen.'

Vancouver:

'Op een dag stond er een Japanse producer voor mijn deur, vijf maanden later was ik op tournee in Japan.'

Halle aan de Zenne

In deze tweede aflevering van onze reeks over steden in de buurt van de Rand bezoeken we Halle. De taalgrensstad heeft een oude geschiedenis en is nog steeds doordrongen van vele cultuuraspecten die in de loop van de voorbije eeuwen hun ontstaan vonden.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Vandaag vind je er nog heel wat sporen van terug, maar wie denkt dat deze provinciestad intussen is ingedommeld, heeft het mis. Tijd voor een verkenning.

Een tip: met de fiets of de auto naar de stad rijden, is niet zo'n goed idee. Met de trein lukt het beter, eventueel in combinatie met de plooi-fiets.

Dat Halle een Vlaamse stad is, staat natuurlijk buiten kijf. In het verleden was ze echter nauw verweven met de machtige heren uit Henegouwen, die er de plak zwaaiden van 1337 tot aan de Franse Revolutie. De nabijheid van de taalgrens heeft altijd een rol gespeeld in de ontwikkeling van de stad. De oude stadskern is sinds 2016 een 'vastgestelde archeologische zone' met veel sporen naar oude, al dan niet herkenbare, situaties die minstens teruggaan tot de 8e eeuw.

Processies

De Sint-Martinuskerk, tevens basiliek, spreekt al zeven eeuwen tot de verbeelding van mensen met interesse in religieus erfgoed. Halle is een uitgesproken bedevaartsoord ter ere van Maria. Pronkstuk in de kerk is een beeld van de Zwarte Madonna van Halle. Dat staat voor een zwarte Maria, een unicum in de Lage Landen en daarbuiten. Deze figuur is gekoppeld aan een eeuwenoude legende waar je meer over kan lezen, onder andere op www.halle.be/geschiedenis-stad-halle. In ieder geval vindt de tweejaarlijkse processie ter ere van Maria dit jaar opnieuw plaats op Pinksterzondag 31 mei. Enkel barre weersomstandigheden kunnen roet in het eten gooien.

Als je het voor processies hebt, kom je in Halle zeker aan je trekken. Elk jaar gaat op paasmaandag, dit jaar op 13 april, de enige militaire Sint-Veroonprocessie van West-Europa door in deelgemeente Lembeek. Ook deze gebeurtenis gaat ver terug in de geschiedenis en is onlosmakelijk verbonden met de pittoreske deelgemeente waar de Zenne een haakse bocht maakt omdat ze er op het onverzettelijk Massief van Brabant stoot (www.sintveroonmars.be).

De Zenne vormt met het kanaal van Charleroi naar Brussel een twee-eenheid die zich letterlijk met elkaar vervlechten. De rivier kan ter hoogte van Lembeek immers overstorten in het kanaal. Dat is meteen een belangrijk punt voor de waterbeheersing in de vallei.

Fatima Ualgasi is een geboren en getogen Vilvoordse met internationale roots, literaire ambities en diverse blogs. Voor RandKrant schrijft ze afwisselend met Tom Serkeyn, Joris Hintjens en Dirk Volckaerts de column *mijngedacht*.

Met de Zenne heeft Halle alvast zeer veel gemeenschappelijk, maar af en toe wordt er wel eens een appeltje geschild tussen die twee. Actueel worden twee bruggen, de Zennebrug en de Zuidbrug, vervangen en dat zorgt voor de nodige verkeersoverlast en omleidingen waar menig inwoner en toevallig passant over vloekt. Het is een noodzakelijk kwaad dat op termijn hopelijk heel wat frustratie zal wegnemen. En het nog betere nieuws is dat op relatief korte termijn een aangenaam fietsnetwerk op de oevers zal worden gerealiseerd (www.coördinatiezenne.be).

Onderwijs, tewerkstelling, bos

In Halle moeten veel slimme mensen wonen, want het is een echte onderwijsstad. Reeds vanaf ongeveer 1650 begonnen de Jezuïeten er les te geven. Sindsdien hield het onderwijsaanbod niet meer op met groeien. Niet minder dan zeventien basisscholen, acht middelbare en zes scholen voor volwassenenonderwijs zijn hier vandaag gevestigd. Het is meteen de reden waarom je zoveel jongeren ontmoet als je tijdens een weekdag door de straten kuiert. Tegelijk valt het op dat er heel wat economische bedrijvigheid is. Daarbij ontcom je uiteraard niet aan veruit de grootste werkgever van de regio: grootwarenhuisketen Colruyt. De gelijknamige familie die het bedrijf runt, is geboren en getogen in Halle. Een groot deel van hun administratie en logistiek zijn in de stad gevestigd en zorgen voor heel wat tewerkstelling, maar ook voor heel wat verkeer op de invalswegen.

Het Hallerbos is waarschijnlijk bekender dan de stad waarnaar het is vernoemd. In tegenstelling tot wat velen denken, is zijn lange geschiedenis bruusk onderbroken door de Eerste Wereldoorlog, toen de Duitsers het bos zowat volledig omhakten. Lang voordien maakte het, met onder meer het Zoniënwood en het Meerdaalwood, deel uit van het historische Kolenwood. Maar het volledige bomenbestand is dus hooguit een eeuw oud nadat het geleidelijk werd heraanplant na de zware, onherstelbare aanslag die het te verduren kreeg. Het heeft de natuuradministraties, de stad en verschillende verenigingen er niet van weerhouden het Plan Boommarker in het leven te roepen. Het is de jongste tijd weer actueel naar aanleiding van een eerste vondst van het symbooldier (www.planboommarker.be).

Zen aan de Zenne

Terwijl ik dit schrijf, waart het coronavirus door ons land. Mensen hamsteren voedsel en - god weet waarom - wc-papier. Huisarrest is - voorlopig - niet verplicht, maar cafés, restaurants, cultuur- en sportinfrastructuur zijn gesloten. Eigenlijk een uitstekende gelegenheid om te genieten van rust en stilte. Dat kan zelfs in een stad. Binnenkort kan het op bepaalde plekken in mijn stad Vilvoorde, aan de hand van via een QR-code bereikbare, ingesproken meditatie- en yoga-oefeningen.

Een jaar geleden las ik een artikel over een meditatieparcours aan het Erasmusziekenhuis in Brussel. Een geweldig idee, vond ik. Echt mediteren doe ik niet zo vaak, alleen als ik heel gespannen ben. Soms let ik op mijn ademhaling, sinds een slaappsioloog me toonde dat ik veel te snel adem. Verder heb ik hobby's die eenzelfde effect hebben als meditatie. Garen spinnen bijvoorbeeld. De kern is dat ik me daarbij focus op één ding. Er is geen ruimte voor nadenken als ik mijn spintol hanteer. Er is alleen het hier en nu van waar ik mee bezig ben. En dat is ontspannend.

Twintig jaar geleden kreeg ik letterlijk van de ene dag op de andere te kampen met vermoeidheid. Ik ben nog twee jaar blijven verder sukkelen, tot ik voor mezelf moest toegeven dat ik echt niet meer kon en moest stoppen met werken. Ik had het gevoel dat het leven aan een sneltreinvaart voort raasde en dat ik niet meer kon volgen. Ik had nood aan rust.

Sedertdien heb ik datzelfde gevoel door veel andere mensen horen verwoorden. Zo vaak dat ik me afvraag of het alleen aan ons ligt. De burn-out cijfers stijgen. Wetenschap-

pers opperen dat het probleem voor een deel aan de maatschappij ligt. We leggen onszelf een tempo op dat we niet aan kunnen. Via internet en smartphone zijn we 24/7 verbonden met de wereld. Sociale media eisen onze aandacht. Zelfs als we niks omhanden hebben, vinden we geen rust meer.

En dat terwijl er nochtans zoveel plaatsen zijn die uitnodigen tot rust en stilte, zelfs in de drukste steden. Kerken bijvoorbeeld. Ik ben niet gelovig, maar ik kom graag in kerken. Het is er stil, er zijn kunstvoorwerpen, kaarsen en bloemen om naar te kijken. Iedereen mag er binnen, gratis zelfs. Er zijn bossen en parken, waar je kan genieten van de natuur. Zelfs waar geen groen is, vind je zitbanken, fijne uitzichten, een mooie street art muur.

Daar moest ik aan denken toen ik dat artikel las. Een stilteparcours in Vilvoorde, ik zag het meteen voor mij. Los uit de pols kon ik zo 20 à 30 plekjes oplistten die zich ertoe lenen. Ik lanceerde mijn idee op Facebook en al snel had ik een groepje mensen bijeen die even enthousiast waren. We bezochten de Brusselse mediatieroute, maakten een keuze uit de mogelijke plekjes en koppelden die aan meditatie- en yoga-oefeningen, legden contact met het stadsbestuur, vonden iemand die een logo voor ons maakte, opnameruimte.

En kijk, voor we het wisten, zijn we een jaar later en staan we klaar om met ons project naar buiten te komen. We zouden beginnen met een stiltewandeling, maar dat vervloekte virus strooide roet in het eten. Geen nood, uitstel is geen afstel. Ons *Zen aan de Zenne* project komt er hoe dan ook. Morgen in Vilvoorde. Overmorgen ook elders in de Rand?

TEKST Fatima Ualgasi · FOTO Filip Claessens

In onze reeks *Levenskunst* gaan we met een aantal mensen op zoek naar wat het leven brengt en hoe dat zo komt.

‘Zonder stilte **geen muziek**’

Music was my first love. And it will be my last. Het zouden zinnen kunnen zijn uit ons gesprek met Eddy Frans en Jef Neve. Twee mannen met een heel andere achtergrond, maar met eenzelfde grote liefde voor muziek en het leven.

TEKST Nathalie Dirix • FOTO David Legrève

Wat waren de piekmomenten in jullie leven?

Neve: ‘Mijn eerste buitenlandse concert in Italië. Ik kwam net van de schoolbanken en had voor ons trio een concert weten te versieren op een fantastische locatie. Het werd een heel avontuur. Op de terugreis moesten wij in ons beste Italiaans een discussie aangaan om te vermijden dat zes extra vliegtuigtickets voor onze contrabas aangerekend zouden worden. Maar het is ons gelukt. Dat is ook het gevoel dat ik aan dat moment blijf koppelen. Wij, drie kleine Belgen, hadden onze eerste internationale ervaring. Een zalig moment van erkenning.’

Frans: ‘Op dit moment in mijn leven is dat een moeilijke vraag. Binnen een paar weken ga ik met pensioen. Op zo’n transitie moment kijk je achteruit en hopelijk ook vooruit. (lacht) Als ik kijk naar het leven dat achter mij ligt, dan denk ik vooral in periodes. Mooie en moeilijke. Doorheen dat leven zie ik ook één rode draad en dat is muziek. Zelf ben ik geen muzikant, maar ik ben wel een enorme muzikliefhebber. Mijn piekmomenten zijn dan ook vaak verbonden met muziek. Het concert dat Leonard Bernstein in 1973 dirigeerde, was zo’n moment. En dan zijn er natuurlijk nog heel wat piekervaringen die ik onder meer als vader van twee schitterende kinderen mocht beleven.’

Welke dalen herinneren jullie zich?

Neve: ‘Rond mijn dertigste heb ik een donkere periode gekend. Ik had toen een paar relaties achter de rug. Het lukte me maar niet om mijn weg te vinden. Ook al had ik succes als muzikant en kon ik zalen vullen, toch voelde het alsof niemand me echt hoorde. Ik ben toen in het Brusselse nachtleven gevlucht. Dat rondolen heeft zo’n anderhalf jaar geduurd. Tot het besef kwam dat ik mezelf toch wel heel erg aan het verwaarlozen was en steeds dichterbij de afgrond kwam. Uiteindelijk heeft de angst om dood te gaan me wakker geschud en me opnieuw voor het leven doen kiezen.’

Heeft die donkere periode je muziek gekleurd?

Neve: ‘Die duistere periode heeft alvast een album opgeleverd: *Soul in a picture*. De nummers

van dat album zijn een afspiegeling van hoe ik mij toen voelde. Wanneer ik vandaag terugdenk aan die tijd ben ik blij dat die ver achter mij ligt.’

Wat was jouw moeilijkste periode?

Frans: ‘De zwaarste momenten in mijn leven situeren zich tijdens de periode dat mijn relatie in een crisis zat. Dan stel je jezelf heel existentiële vragen. Waarom zou ik blijven? Waarom zou ik gaan? Het vraagt kracht om die vragen eerlijk te beantwoorden. Ons antwoord bestond erin dat we gekozen hebben om te blijven. Eigenlijk moet ik zeggen: wij hebben ervoor gekozen om een nieuwe start te nemen.’

Samen een nieuwe start nemen, is makkelijker gezegd dan gedaan.

Frans: ‘Het was een positieve keuze die we als vrije mensen hebben gemaakt. We deden het niet omdat het zo hoorde, maar omdat we het zo wilden. Je mag niet vergeten dat je als mens doorheen de jaren evolueert. Doordat je allebei verandert, verandert ook je relatie. Het is een kwestie van elkaar opnieuw te vinden. Als ik naar mezelf kijk, dan zie ik iemand die zich met de jaren kwetsbaarder is durven gaan opstellen.’

Neve: (luistert aandachtig) ‘Ik heb mijn man

te tonen zoals je werkelijk bent.’

Frans: ‘Ik ervaar het als een evolutie naar authenticiteit. Het heeft vele jaren geduurd om die authenticiteit bij mezelf te voelen en vervolgens te tonen. Ik kom nog uit een generatie die werd aangeleerd om aan een vooropgesteld beeld te voldoen en om zoveel mogelijk aan de verwachtingen van anderen te beantwoorden.

Dat je in de eerste plaats vooral jezelf moet proberen te zijn, was voor mij dan ook lange tijd niet evident. Maar met de jaren heb ik mezelf steeds beter leren kennen en ben zo steeds meer mezelf geworden.’

Neve: ‘Dat klinkt veelbelovend, want nu je met pensioen gaat, ga je keiveel tijd hebben om jezelf te zijn.’ (lacht)

Wat kan je nog raken?

Neve: ‘Kunst. Vraag me niet hoe, maar muziek kan me soms zo pakken dat ik niet meer weet waar ik het heb. Het mooie aan kunst is dat het je kan overvallen. Het pakt je. Choreografie kan dat bijvoorbeeld. Dan zie ik plots iets dat zo krachtig en kwetsbaar is en dan word ik naar een ander universum getrokken. Naar een plek die het hier en nu overstijgt. Onlangs nog overkwam het me toen ik de Amsterdamse Simfonietta het Requiem van Fauré hoorde brengen. Plots schoot ik vol. Beng! Het gebeurt een paar keer per jaar. Het zijn echte topmomenten. Dan ervaar ik iets dat onze planeet overstijgt. Noem het een soort mysterie. Een kracht die me raakt, sterker is dan mezelf en me meevoert naar een ruimte waar je zoiets als een universele harmonie ervaart.’

Frans: ‘Afgelopen weekend zag ik een documentaire over beeldend kunstenaar Marc Rothko. Het verhaal van die man fascineerde me dusdanig dat ik echt meegesleept werd in zijn wereld. Dat is een vorm van geraakt worden, een die zich op een verstandelijk niveau afspeelt. Emotioneel geraakt worden, dat gaat bij mij vrijwel altijd gepaard met muziek. Ik hou van liedjesteksten, maar in de eerste plaats blijft het toch vooral de muziek die me ontroert.’

Welke muziek kan je pakken?

Frans: ‘Fado kan me enorm raken. Die mengeling van gevoelens, die *saudade*, dat zoeken en niet vinden dat je in die nummers voelt.’

Neve: ‘Het is muziek vol melancholie.’

Frans: ‘Iemand die me is blijven fascineren, is Leonard Cohen. Onlangs nog kwam er postuum een nieuwe cd uit: *Thanks for the dance*. Het is muziek die gemaakt werd op basis van wat hij de laatste weken van zijn leven heeft ingesproken. Dat heeft mij heel erg geraakt.’

NEVE:
‘Waarom is het zo moeilijk om in te zien dat we allemaal mensen zijn die eigenlijk dezelfde dingen willen?’

ontmoet toen ik 38 jaar was. Onze relatie is dus nog relatief jong en gespaard gebleven van dieptepunten. Ik vind het mooi als jij vertelt dat je met ouder te worden je kwetsbaarheid meer durft te tonen. Op het eerste gezicht lijkt ik een flapuit, iemand die makkelijk zijn gevoelens uit. Maar vergis je niet, dat is de bovenlaag. Daaronder schuilt er een onderlaag. Een *hide and seek* verhaal dat ik niet zo makkelijk met de buitenwereld deel. Ergens herken ik wat je zegt: met ouder te worden, durf je je inderdaad meer

Welke muziek is voor jou op dit moment betekenisvol?

Neve: 'Dat is een aartsmoeilijke vraag. Ik zou je een lijstje van vijftig muzikanten kunnen geven... Laat me toch even proberen. Op ons nieuwste album vind je een ballade die ik schreef voor Bob Collymore, de ceo van het telecombedrijf Safaricom in Kenia, die verleden jaar overleed. Hij was geen alledaagse ceo die me nog steeds inspireert. Een van zijn initiatieven was om een deel van de winst van zijn bedrijf aan Ghetto Classics te schenken. Dat is een organisatie die muzieklessen inricht voor de kinderen in de sloppenwijken, zodat ze hun talenten kunnen ontwikkelen. Toen ik onze saxofonist, die Collymore ook heeft gekend, dat nummer solo hoorde spelen, voelde ik een diepe verbondenheid. De energie die dan vrijkomt, overstijgt tijd en plaats. Volgens mij is dat het soort energie dat er overblijft als wij er niet meer zijn. Het verbindt ons over de grenzen van de dood.'

Frans: 'De energie die muziek losmaakt, kan ook mij tot op een plek brengen waar ik alleen niet kan geraken. Het voelt haast alsof de muziek je optilt en naar andere oorden brengt.'

Welke rol speelt stilte in jullie leven?

Neve: 'Zonder stilte geen muziek. In mijn nachtmerries gebeurt het wel eens dat ik een concert speel voor een lawaaierig publiek dat niet stil te krijgen is. Stilte is levensnoodzakelijk voor een muzikant. Ik kan de magie van een noot alleen maar laten gebeuren wanneer het stil is. Ik laat me graag verrassen door de stilte.'

Hebben jullie nood aan stilte?

Frans: 'We leven in een tijd waarin er voortdurend van alles te beleven valt. Er is zoveel te doen en we willen zo graag overal bij zijn. Al die prikkels zorgen ervoor dat de nood aan innerlijke rust almaar groter wordt. Er wordt vaak gezegd dat we voldoende *me-time* moeten inbouwen. Dat klopt, maar voeg daar maar prikkelvrije tijd aan toe. Voor je geest is dat ontzettend belangrijk. Als die tot rust komt, ga je dingen helderder zien. Dan kunnen er plots oplossingen opduiken die, wanneer je te druk bezig bent, niet naar boven komen. De pianist Stephen Hough vatte het mooi samen: *Silence is the necessary soil for any thought to flourish.*'

Neve: 'Minstens een keer per jaar ga ik kite-surfen aan een lagoon in de Marokkaanse Sahara. 's Avonds heb je er geen elektriciteit. Zalig. In plaats van naar het scherm van je smartphone te kijken, kijk je opnieuw naar elkaar. Na zo'n week voelt mijn geest zich leeg en vrij. Digital detox, ik kan het iedereen aanraden.'

Jef Neve

Belgisch pianist en componist met internationale erkenning.

Componeerde onder meer de muziek voor de verfilming van het boek *Sprakeloos* van Tom Lanoye en de fictiereeks *In Vlaamse Velden*.

Werkte mee aan de soundtrack van de film *The Artist* waarvoor hij een Oscar kreeg.

Ontving meerdere onderscheidingen zoals de Klara Prijs in de categorie beste jazz, de Mia Prijs voor beste componist en muzikant.

Neve: 'Ik kan de magie van een noot alleen maar laten gebeuren wanneer het stil is.'

In dit leven kan het noodlot hard toeslaan. Wie of wat helpt jullie op die momenten om met de onmacht om te gaan?

Frans: 'In mijn leven ben ik tot nu toe gespaard gebleven van al te dramatische ervaringen. Mijn ouders zijn overleden, maar dat is de gang van het leven.'

Neve: 'Tot nu toe is het lot me welgezind. Ik ben wel al een paar keer aan het noodlot ontsnapt. Ik was een paar dagen voordien in het winkelcentrum waar er in Nairobi in 2013 een aanslag

gezet. De enige kracht die door de aanslagen is versterkt, is die van de polarisatie.'

Frans: 'Ik heb de neiging om Jef bij te treden. Natuurlijk zijn er positieve initiatieven om meer harmonie in onze samenleving te brengen. Toch kan ik me niet van de indruk ontdoen dat in het algemeen het begrip en de openheid ten aanzien van de andere niet zijn toegenomen. Mohamed El Bachiri maakte met zijn boek *Een jihad van liefde* een krachtig statement. Eigenlijk zou zijn boek verplichte lectuur moeten zijn.'

Neve: 'Een kantelpunt waarop we meer naar elkaar beginnen toe te groeien, hebben we nog niet bereikt. Waarom is het zo moeilijk om in te zien dat we allemaal mensen zijn die eigenlijk dezelfde dingen willen? Gezondheid, liefde, goede familiebanden en vrienden. Dat is toch waar we met zijn allen naar streven? Waarom dringt dat besef onvoldoende tot ons door? Waarom laten we toe dat beleidsmakers ons tegen elkaar opzetten? Soms denk ik dat we als mensheid eens bedreigd zouden moeten worden door een buitenaardse factor. Dan zouden we eindelijk beseffen dat we allemaal in hetzelfde schuitje zitten.'

Frans: 'Het is inderdaad bedroevend en ontmoedigend dat we in 2020 moeten vaststellen dat er wereldwijd een populistisch beleidsdiscours wordt gevoerd waarin elke vorm van nuance lijkt te verdwijnen. En dit terwijl ik er lange tijd van overtuigd was dat onze beschaving enkel vooruit kon blijven gaan.'

FRANS: We moeten voldoende tijd voor onszelf uittrekken. Prikkelvrije tijd.

plaatsvond. Ik had dus een van de slachtoffers kunnen zijn. Dat dacht ik ook op 22 maart toen de luchthaven in Zaventem werd aangevallen. Ik heb dus al een paar keer in mijn leven veel geluk gehad. Het noodlot kan echt heel dichtbij komen.'

22 maart 2016 was een noodlottige dag voor onze regio en onze samenleving. We zijn vier jaar later. Hebben we iets uit die tragische dag geleerd?

Neve: 'Goede vraag. Ik heb het gevoel dat we als samenleving geen stappen voorwaarts hebben

Frans: 'Interesse in je medemens en respectvol met de andere omgaan, zijn voorwaarden om tot gelijkwaardigheid te komen.'

Eddy Frans

Van 1 april 1999 tot
1 april 2020 algemeen
directeur vzw 'de Rand'.

Voordien 8 jaar directeur
van het Centrum voor
Amateurkunsten in Anderlecht.

Van 2000 tot 2015 zakelijk
directeur Festival van
Vlaanderen Vlaams-Brabant.

Bestuurder van deSingel
in Antwerpen.

Voorzitter van Muziektheater
Transparant.

Burgerlijk ingenieur
van opleiding.

► In de muziek is harmonie een basisbegrip. Kunnen de wetten van de harmonie onze samenleving vooruithelpen?

Frans: 'Harmonie betekent niet dat je het altijd met elkaar eens moet zijn. Volgens mij kan er pas harmonie tussen mensen ontstaan als ze autonoom en in alle vrijheid zichzelf kunnen zijn. Interesse in je medemens en respectvol met de andere omgaan, zijn voorwaarden om tot gelijkwaardigheid tussen mensen te komen. Een fundament voor een harmonieuze samenleving.'

Neve: 'Even ter aanvulling: in de muziek ontstaat harmonie in de geest van één componist. Hij bepaalt welke klanken samen kunnen gaan. Dat is een overzichtelijker uitgangspunt dan een samenleving. Trouwens, om tot harmonie te kunnen komen, heb je frictie nodig. Als je die spanning wegneemt, dan neem je iets fundamenteels weg. Dan ga je iets fixeren wat per definitie voortdurend in evolutie is. Nationalisten hebben die neiging ook. Ze willen een samenleving volledig beheersen. Maar dan dood je een bepaalde vorm van creativiteit. Dan neem je iets essentieels weg.'

Kunst en cultuur kunnen de wereld niet redden, maar zonder is deze wereld verloren. Kunnen jullie zich in deze gedachte vinden?

Neve: 'Als er geen cultuur zou zijn, waarom zouden we dan nog leven? Stel je voor dat je 's ochtends opstaat en dat er geen muziek op je radio is. Of dat je niet geraakt zou kunnen worden door een boek, een standbeeld of een schilderij? Dat is toch geen leven. Kunst en cultuur zijn even essentieel voor een mens als eten en drinken. Kijk maar naar de afbeeldingen die de oermensen in de grotten maakten. Een mens kan niet zonder cultuur.'

Frans: 'Wat maakt een mens een mens? Het typeert ons dat we wezens zijn op zoek naar geluk en zingeving. Dat doen we door met elkaar in contact te treden en bij elkaar troost te zoeken.'

Iedereen doet dat weliswaar op zijn eigen manier. Via taal, muziek, tekeningen, rituelen,... Maar al die vormen waarmee we onszelf uitdrukken, zijn vormen van cultuur. Ze zijn met andere woorden niet weg te denken uit het leven van een mens.'

Wat betekent liefde voor jullie?

Frans: 'Liefde gaat voor mij over in verbinding treden met de andere. Je doet dat met heel wat mensen, maar in het bijzonder met je levenspartner. Liefde brengt je naar de essentie van dit leven.'

Neve: 'Liefde geeft ons leven zin. Er is de liefde voor jezelf en voor de mensen rondom jou die je graag ziet. De persoon met wie je in het huwelijksbootje stapt, dat is een heel speciale vorm van liefde. Voor mij gaat er in dit leven niets boven liefde. Als iets geen liefde krijgt, dan gaat het dood. Ik denk dan ook dat het ergste wat je kan overkomen, een leven zonder liefde is.'

Frans: 'Het hart als symbool van de liefde vind ik een mooi beeld. Soms kan je echt voelen hoe je hart open bloeit door de liefde. Ik kan dat zelfs voelen wanneer ik mensen toespreek en een connectie voel.'

Welk liefdeslied ligt jullie nauw aan het hart?

Neve: 'Here's to life van Shirley Horn. Eigenlijk gaat dat liedje over de liefde voor het leven.'

Frans: 'Voor mij is dat *Avond* van Boudewijn de Groot. Hij zingt zo eenvoudig en zo juist: *Want je kunt niets zeker weten en alles gaat voorbij. Maar ik geloof in jou en mij.* Prachtig.'

Wat heeft het leven jullie tot nu toe vooral geleerd?

Neve: 'Dat je van niets schrik moet hebben. Het ergste wat je kan overkomen, is dat je dood gaat. Maar op een dag zal dat toch gebeuren. Daar is geen ontkomen aan. Dus doe maar wat je denkt te moeten doen. Ook al betekent het dat je risico's moet nemen.'

Frans: 'Lang heb ik gedacht dat ik mijn leven in grote mate kon regisseren. Tot blijkt dat je de touwtjes helemaal niet in handen hebt en dat het beste dat je kan doen is *to go with the flow*. Ik heb het dan over een energie, een groter geheel dat ons vooruit stuwt en zorgt voor evolutie. Zeven jaar geleden zijn mijn echtgenote en ik verhuisd naar het landelijke Vollezele. We wilden ons nieuwe huis een naam geven. Zo kwamen we op de versregel *Lira nas mãos dos ventos* van Fernando Pessoa, die nu als een kunstwerk van Irène Philips op onze gevel prijkt. Het betekent: harp in handen van de wind. Het zegt hoe we in het leven willen staan.'

Neve: 'Mooi. Dat schrijf ik op.'

Afscheid nemen hoort bij het leven. Slagen jullie erin om in schoonheid afscheid te nemen?

Neve: 'Afscheid nemen doe ik met muziek. De tristesse die ik dan voel, kan ik niet in woorden uitdrukken. Daarom zeg ik het met muziek. Het werkt bevrijdend. Ik zou niet weten hoe ik het anders dan met muziek zou moeten doen.'

Frans: 'Binnenkort zet ik een punt achter een loopbaan van 21 jaar als algemeen directeur bij vzw 'de Rand'. Het is een periode waarnaar ik met veel dankbaarheid zal terugkijken. Dat ik bewust naar dit afscheid kan toeleven, helpt mij om het in schoonheid te voltooien. En tegelijkertijd om mij stilletjes klaar te maken voor de start van een nieuwe levensfase.'

EN Melomania

Music was my first love. And it will be my last. These words more or less sum up our conversation with Eddy Frans and Jef Neve. Two men with completely different backgrounds but with the same fierce passion for music and life.

Jef Neve: 'Don't ask me how, but sometimes music can grab hold of me so intensely that it takes me completely outside of myself.' And: 'Why is it so hard to see that

we are all people who actually want the same things?'

Eddy Frans: 'Emotional involvement is almost always associated with music for me. I adore lyrics but what touches me most of all is the music.' And: 'It is so disheartening to see that we in 2020 are faced with populist positions as a worldwide phenomenon in which every form of nuance seems to be disappearing.'

Rare vogels, die kalkoenen

Neerhofdieren als duiven, kippen, eenden, konijnen en kalkoenen zijn ons vertrouwd. Bioloog op rust Boudewijn Goddeeris maakt er toch iets speciaals van. Zo herontdekte hij een uitgestorven gewaand ras van kalkoenen en waakt hij over kwartels met bijzondere kleuren. **TEKST** Michaël Bellon • **FOTO** Filip Claessens

Boudewijn Goddeeris is een actieve gepensioneerd bioloog uit Huldenberg. Als doctor in de Wetenschappen werkte hij 35 jaar aan het Koninklijk Belgisch instituut voor Natuurwetenschappen, waar hij voornamelijk bezig was met onderzoek naar waterorganismen. Zo was hij een specialist wat betreft de niet-stekende muggen, die met vierhonderd soorten – tegenover 25 soorten steekmuggen – veruit de talrijkste groep muggen in ons land uitmaken.

Goddeeris hield van kindsbeen af van de natuur. 'Ik observeerde vogels, kweekte amfibieën, maar vooral neerhofdieren. Omdat mijn ouders een neerhof van een hectare hadden in de steek rond Kortrijk waar ze kalkoenen, eenden, duiven en kippen kweekten.' Een neerhof was oorspronkelijk een bijhuis van een kasteel waar dieren werden gefokt voor consumptie op het kasteel. Dat kasteel was er in Kortrijk niet, maar de indrukken uit zijn jeugd bleken beklarend. 'Je leeft met de seizoenen, je observeert, je zorgt dat de dieren het goed hebben, en wanneer het fokseizoen begint, zit je vol verwachtingen.'

Oude rassen

Duiven heeft hij niet vanwege een allergie. Kippen ook niet omdat ze kalkoenen ziek kunnen maken. Hij houdt wel dertien kalkoenen, zes eenden en een dertigtal kwartels als fokdieren. De schitterende kalkoenen springen het meest in het oog. 'Ik hou vooral oude rassen. De Ronquières-kalkoen is het oudste ras ter wereld. Afkomstig uit Mexico. Naar Europa gebracht door de Spaanse conquistadores en zeer snel in de Nederlanden terechtgekomen omdat Keizer Karel in de tijd van Hernán Cortés in onze streken verbleef. Op een gegeven moment dacht men dat ze uitgestorven waren. Tot ik in 1993 een oorspron-

kelijke stam ontdekte die de wereldoorlogen had overleefd. Bij poeliers in de Kempen die niet wisten wat ze hadden rondlopen. Ik kende ze van een schilderij van Joachim Beuckelaer uit 1566, dat de dieren al bijzonder vroeg in de geschiedenis van de rassenkweek vastlegde. Ik had nooit gedacht dat ik ze nog eens zou tegenkomen. Ondertussen is de veelkleurige Ronquières de meest algemene sportkalkoen geworden.'

Daarnaast is hij bezig een oud-Frans ras te redden. De Gers-kalkoen is een zwarte kalkoen dat als enige ras zo'n ongewoon sterk ontwikkelde kopwratten heeft dat het lijkt alsof ze een pruik dragen. De kalkoenen van Goddeeris zijn in niets te vergelijken met de zware, witte industriële vleeskalkoenen die alleen dankzij kunstmatige inseminatie kunnen broeden. Met recht en reden pronken zowel zijn hennen als zijn haan met hun veren, door met hun staartpennen een rad te maken. Met recht en reden laat Goddeeris hen 's nachts binnen schuilen tegen de vossen.

Vreemde eend

De tijdens het fokseizoen apart gehouden groepjes hennen met telkens één haan heten *foktomen*. Midden maart verschijnen de eerste eieren, die

28 dagen later uitgebroed zijn. Behalve kalkoenen fokt Goddeeris ook twee eendenrassen. 'De inheemse wilde eenden die ook *colvert* of *groenkraag* worden genoemd naar de typische groene kop die de woerden (mannetje-eenden) hebben. En de grote muskuseend of Barbarie-eend, die als enige eendenras niet kwaakt, waardoor ze soms ook stomme eend worden genoemd.'

Wat betreft de kweekgrage kwartels, waarvan de jongen op zes weken al zelf aan het broeden zijn, staat de wetenschapper onder andere in voor het behoud van bepaalde mutanten met zeldzame kleurlagen. Hij kreeg die verantwoordelijkheid van het Franse Institut National de Recherche Agronomique.

Wat allemaal niet wil zeggen dat Goddeeris nooit zelf eens een eitje pelt of een zwaar vertroeteld stukje vlees eet. Daarnaast blijft hij mateloos geïnteresseerd in oude kunst en documentatie over oude rassen en is hij als keurder van watervogels en kalkoenen ook regelmatig terug te vinden op competitiewedstrijden.

 Vlaams interprovinciaal verbond van fokkers van neerhofdieren: www.vivfn.be

Hoe bedrijven in een industriële omgeving aan een ecologische aanleg van hun bedrijfsterrein werken.

Natuur bloeit op stort

Toen de broers Didier en Christophe Pierre de leiding van het familiale verhuisbedrijf overnamen, voerden ze een diversificatie door. Vandaag maakt Nnof nieuwe kantoor-meubelen uit oude kantoormeubelen en is het een voorbeeld van circulaire economie.

TEKST Herman Dierickx • FOTO Filip Claessens

Vanaf 2012 wilden de broers deze duurzame aanpak aanvullen met een verantwoorde buitenaanleg van de bedrijfsterreinen. De bedrijfszone rond het fabriekspand op Cargovil kreeg een ecologische snit. 'De oude, klassieke groenaanleg gebeurde indertijd op een blackpoint, zeg maar een vervuilde industriële site', herinnert Didier Pierre zich. 'Dat was de situatie toen we het pand kochten omstreeks 2008. We wilden echter een groenaanleg die aansloot bij het aangrenzende natuurgebied Dorent. Cargovil is op een deel van die vroegere groene zone aangelegd.'

Christophe Pierre: 'Het had heel wat voeten in de aarde voor we concreet tot een alternatieve aanleg konden overgaan. Natuurpunt was in eerste instantie niet happig om dit mee uit te voeren omdat er nog geen ervaring was. Tuinbouwschool Horteco zag het niet zitten om mee te doen omdat het een vervuilde site betrof die niet geschikt was om er een natuurlijke vegetatie in te zaaien en aan te planten. Na heel wat plan- en overtuigingswerk ging Natuurpunt toch overstag met een sociale tewerkstellingsploeg, maar uiteindelijk kwamen wij en zij tot de conclusie dat er te veel problemen opdoken om samen verder te werken. En zo gingen we met familiebedrijf Wees uit Melsbroek een samenwerking aan, die na veel omscholingswerk tot op vandaag doorloopt.'

Demonstratieterrein

Intussen werden heel wat watertjes doorzwommen en raakten steeds meer klanten via infosessies, excursies en cursussen op de hoogte van de ecologische buitenaanleg. Intussen waren ook meerdere Vlaamse en provinciale administraties betrokken geraakt waardoor alles maatschappelijk relevanter werd. Het Nnof-pand (Nearly New Office Facilities op Cargovil) doet nu regelmatig dienst als demonstratieterrein om aan geïnteresseerde bedrijven te tonen wat je zoal kan doen op een terrein met vergiftigde bodem. 'We tonen de ergste situatie, waarbij we duidelijk maken dat het op minder of helemaal niet vervuilde sites zeker mogelijk moet zijn om te zorgen voor meer natuur en biodiversiteit', zegt Christophe.

Rond het grote gebouw groeide vroeger een monotone plantengroei van uitsluitend Chinese of struikkamperfoelie die weinig ecologische kwaliteit had. Die werd vakkundig verwijderd en vervangen door verschillende types van bloemenweiden, gecombineerd met meidoorn, sleedoorn en andere inheemse struiken. Er kwam een insectenhotel en een poel, waarmee de nieuwe groene infrastructuur kon beginnen groeien. Zeven jaar later is de site een aantrekkelijke plek voor vele soorten planten en dieren, die deels uitwisselen met de natuur in de Dorent.

Veerkrachtige natuur

'Ondanks herhaalde pogingen zijn voorlopig nog geen bedrijven van Cargovil mee op de biodiversiteitskar gesprongen', betreurt Christophe. Het gaat dan ook om logistieke bedrijven met weinig groene ruimte rond hun gebouwen. Zij hechten weinig belang aan hun buitenaanleg zodat het geheel nog steeds een industriële indruk heeft behouden, dikwijls ook met veel sluikevervuiling op de aangrenzende parkeerplaatsen.

Toch blijft het ecologisch potentieel van de industriezone groot. Op een bepaald perceel groeien vandaag heuse bijenorchissen, echte wilde, buitengewoon mooie orchideeën. Iets verderop is er een grote populatie wilde marjolein en de Woluwelaan is elk jaar het woongebied van tientallen icarusblauwtjes. Dat zijn dagvlinders die kicken op de aanwezige rolklaver die hun waardplant is. Ze leggen er hun eitjes op en de rupsen eten van de bladeren. Die vlinders zitten intussen ook op het terrein van Nnof, evenals tientallen Sint-Jansvlinders die het ook moeten hebben van de daar aanwezige rolklavers. In de poel leven intussen tientallen groene kikkers, en elke zomer vliegen er heel wat libellensoorten rond die zijn opgegroeid in het kraakheldere water. De natuur die daar nu groeit en bloeit kwam er helemaal vanzelf. 'Het toont hoe veerkrachtig de natuur is, als we hem maar genoeg kansen geven. Daarom heb ik ook in mijn tuin in Loonbeek gekozen voor een ecologische variant. Met veel succes', besluit een tevreden Christophe Pierre.

FR La nature fleurit sur les décharges

Lorsque les frères Didier et Christophe Pierre ont repris la direction de l'entreprise familiale de démantèlement, ils ont procédé à une diversification. Aujourd'hui, Nnof fabrique de nouveaux meubles de bureau à partir d'anciens meubles de bureau. Un vrai exemple d'économie circulaire. Dès 2012, les frères ont voulu compléter cette approche durable par un aménagement responsable des terrains de l'entreprise. La zone industrielle autour du bâtiment de l'usine à Cargovil a reçu une coupe écologique et est devenue un modèle d'aménagement extérieur écologique sur un ancien site industriel pollué.

Intussen bij de eksters en de kraaien

We hadden beloofd om jou op de hoogte te houden van het wel en wee van een vogelnest waar kraaien en eksters hard om bikkelden, en waar de kraaien vorig jaar na heroïsche gevechten hun poot op legden. Sneller dan verwacht komen we terug op dit onderwerp en wel om deze even simpele als schrijnende reden: storm Ciara heeft het nest half februari uit de zwarte els geblazen. Tot overmaat van ramp is ook het wat verder gelegen nest van de eksters in dezelfde zondagnacht weggevaaid. Er was geen kruid tegen gewassen, de overmacht van de weergoden was te groot.

Begin februari waren de beide betrokken families nochtans al aan het warmlopen voor een nieuw rondje 'het nest inpikken van de andere', maar het zal dit jaar dus anders verlopen dan in 2019. Bij het ter perse gaan van dit artikel was er nog geen duidelijkheid over de jongste ontwikkelingen. Beide voormalige nestplekken zagen er nog steeds verlaten uit, en beide families maakten nog geen aanstalten om aan een nieuwe woonst te beginnen.

Het is in de verste verte niet te voorspellen hoe het nu verder moet. Komen er twee nieuwe nesten? Beletten de kraaien dat de eksters een nieuw nest bouwen of omgekeerd? Wie zal het zeggen? We moeten alweer verwijzen naar de toekomst en stellen dat we jou zeer plichtsbewust op de hoogte houden. Wat kraaien of eksters lijden kunnen.

TEKST Herman Dierickx

De volgende maanden gaan we in onze reeks *Van God weg* dieper in op de herbestemming van religieus erfgoed.

Columbarium in Sint- Martinuskerk

In de beschermdde Sint-Martinuskerk in Sint-Martens-Bodegem wordt een columbarium ingericht. Een primeur in België. Net als in vele andere gemeenten is er in Dilbeek een toenemende vraag naar een passende, ingetogen ruimte voor de urnen na de crematie.

TEKST Gerard Hautekeur • FOTO Filip Claessens

In het door de gemeenteraad van Dilbeek goedgekeurde kerkenplan krijgt de Sint-Martinuskerk een innovatieve nevenbestemming. 'In alle deelgemeenten hield het gemeentebestuur een bevraging onder de bewoners. Tijdens die inspraakronde kregen ze de kans om hun dromen en concrete voorstellen over de toekomst van de kerk te formuleren', schetsen Luc Deleu (Open VLD), eerste schepen van Dilbeek en Luc Bruyneel, secretaris van de kerkfabriek van Sint-Martens-Bodegem. 'In Sint-Martens-Bodegem boog een lokale werkgroep bestaande

uit vertegenwoordigers van de parochieploeg, de kerkfabriek, de gemeente, de heemkundige kring Bodeghave, het architectenbureau Origin en het Agentschap Onroerend Erfgoed zich over verschillende scenario's voor de herbestemming. De keuze viel op een columbarium als nieuwe nevenbestemming.'

Onder een dak

De inspiratie voor de bouw van een columbarium komt uit Duitsland. De plaatsing van urnen in nissen binnen een houten constructie in de kerk

is er de laatste jaren in opmars. Voorbeelden zijn de Sint-Kamilluskerk in Mönchengladbach en de Evangelische kerk in Alt-Duisburg, waar de kerk werd omgebouwd als columbarium. Onder het motto 'levenden en doden onder één dak' beschikt de kerk met het columbarium over een bezinnings- en ontmoetingsruimte die dagelijks toegankelijk is.

'In de Sint-Martinuskerk behoudt een van het columbarium afgescheiden deel van de kerk een religieuze functie, voorbehouden voor begrafenisdiensten, huwelijken en dopen. Dat deel van de kerk is ook bedoeld als bezinningsruimte.

'Het geplande columbarium zal plaats bieden aan maximaal 600 urnen voor gecremeerde overledenen uit de gemeente Dilbeek', verduidelijkt Deleu en Bruyneel. 'Die nevenbestemming zal geen afbreuk doen aan het authentieke karakter van de historische kerk. Het columbarium moet zo worden ontworpen dat het de karakteristieke laatgotische stijl niet aan het oog onttrekt. De Sint-Martinuskerk, die op een heuvel is gebouwd en boven het dorp uittorent, dateert uit de 16e eeuw en werd in 1938 als monument beschermd. Erfgoeddeskundigen spreken van een meesterwerk op het vlak van architectuur.' Schepen Deleu noemt het monumentale kerkgebouw een kleine basiliek. 'Maar door de terugloop van kerkbezoekers heeft de kerk tegenwoordig veel weg van een theater zonder publiek.'

Naast de kerk behoren sedert 1981 ook het kerkhof, de kerkhofmuur en enkele aanpalende gebouwen, waaronder de pastorie, de Appelmanshoeve en het huis Storms met het vroegere kasteeltje tot het beschermdde dorpsgezicht. De kerk komt als beschermd monument in aanmerking voor de subsidiëring van 80% van de kosten voor de stabilisering, renovatie en restauratie.

Zware investering

Eind jaren 60 beginjaren 70 werd de kerk grondig gerenoveerd. De spitse toren werd vernieuwd, de doopkapel in de kerk heropgebouwd en de binnenbouw opgeknapt. Nu is de Martinuskerk opnieuw hoogdringend aan renovatie toe. Er zijn grote scheuren ontstaan in de westelijke gevelmuur. In een eerste fase zijn zowel binnen

Sumak

Wie zou ooit gedacht hebben dat je van de donkerrode, fluweelzachte pluimen die aan de sumakboom groeien een poeder kon maken?

De fluweelboom heeft takken en vruchten bedekt met donzige haartjes. De vruchten worden geogst, gedroogd en fijngemalen tot een poeder met een frizure, subtiele smaak.

TEKST Lene Van Langenhove

als buiten de kerk instandhoudingswerken vereist. Ook alle leien op de toren en de daken moeten worden vervangen. De kosten voor de stabilisering en de renovatie worden geraamd op twee miljoen euro. Het renovatiedossier voor de Sint-Martinuskerk staat sedert december 2014 op de wachtlijst van het Vlaamse Agentschap Onroerend Erfgoed. De inrichting van het columbarium in de kerk is echter pas mogelijk nadat de renovatie en restauratie van de kerk zijn voltooid. Iedere stap in de uitvoering van de renovatie en herinrichting evenals de bouw van het columbarium moeten gebeuren in nauw overleg met de subsidiegever, het Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed.

De realisatie wordt een werk van lange adem. Volgens Deleu neemt het aantal crematies toe, ook in Dilbeek met zijn 43.000 inwoners. Mensen zijn vandaag minder plaatsgebonden. Met het beperkt aantal bedieners van de eredienst krijg je bovendien geen begrafenisdienst meer op bestelling, maar moet men zich aanpassen aan de beschikbare data. Eerder dan een urnenmuur op het kerkhof, pleiten de schepen en het gemeentebestuur voor de centralisatie van de urnen in het geplande columbarium in Sint-Martens-Bodegem.

DE Kolumbarium in der St. Martinskirche

In der denkmalgeschützten Sankt-Martinskirche in Sint-Martens-Bodegem wird ein Kolumbarium eingerichtet. Ein Novum in Belgien. In Dilbeek, wie auch in vielen anderen Gemeinden, gibt es eine zunehmende Nachfrage nach einem passenden, besinnlichen Raum für die Urnen nach der Einäscherung. Die Inspiration für den Bau eines Kolumbariums kommt aus Deutschland. Die Aufstellung von Urnen in Nischen innerhalb einer Holzkonstruktion in der Kirche ist dort seit einigen Jahren auf dem Vormarsch. Der Bau des Kolumbariums wird jedoch ein langatmiges Unterfangen sein. Zunächst muss noch die Kirche komplett renoviert werden.

Hugo Desmecht van de herboristerie op het Sint-Katelijneplein in Brussel weet ons te vertellen dat sumak al in de tijd van de Romeinen werd gebruikt als vervanger van citroen of azijn, bijvoorbeeld in vinaigrettes. 'Citroenen waren toen nog niet voorhanden in Europa en de mensen zochten iets om een licht zure smaak te geven aan hun eten', aldus de kruidenkenner. 'De *Rhus coriaria* of sumakboom vind je vooral terug in de landen rond de Middellandse Zee en in het Midden-Oosten. Daar groeit deze soort in het wild op droge, rotsige grond. De sumakboom wordt zo'n drie meter groot en produceert witte bloempjes die geleidelijk veranderen in rode bessen. De bessen worden geplukt voor ze rijp zijn zodat ze nog wat zuur blijven. Vervolgens worden ze gedroogd en gemalen.'

Frisuur

'Het poeder wordt het meest gebruikt om over kebab, kip of steak te strooien alvorens het te bakken. Maar je kan het ook over aardappelen, bonen, komkommersalades en pilavrijst strooien. Van de bessen kan je een soort sap maken. Daarvoor laat je ze een kwartier weken in warm water om ze nadien uit te persen. Het sap geeft aan bepaalde gerechten een zure smaak. Of je kan er bijvoorbeeld een stuk vis in marinieren.'

Blijkbaar is dit stroopachtige mengsel het geheime ingrediënt van de Libanese, Syrische en Egyptische keuken. Het lijkt bovendien erg op het gebruik van tamarinde in de hedendaagse Indiase en Indonesische keuken. En er is nog een befaamde toepassing van sumak. Samen met sesamzaad en fijngemalen tijm vormt het de heerlijke kruidenmengeling za'atar. Typisch voor de Midden-Oosterse

keuken en dankbaar om bijvoorbeeld dips dat tikkeltje extra te geven.

Sumak is goed voor de vertering. 'Net zoals citroen zet sumak onze lever in gang. Het sap dat je verkrijgt door sumak te laten trekken, kan je drinken om de spijsvertering te stimuleren', legt Desmecht uit. Elders lees ik dat je het friszuur drankje warm of koud kan drinken. Trouwens goed voor een vitamine C boost, want de besjes bevatten heel wat natuurlijke plantenzuren.

Veelzijdig kruid

Desmecht geeft mee dat je niet te veel sumak mag gebruiken omdat het licht toxisch is. 'Wij zeggen aan onze klanten dat je het niet continu mag gebruiken en niet in grote hoeveelheden. Maar hetzelfde geldt voor roze peper en muskaatnoot. Dus je hoeft je geen zorgen te maken.'

Vooraleer je zelf gaat plukken in parken: er bestaan wel 250 soorten sumakbomen. Sommige zijn eetbaar, andere (zoals *Rhus toxicodendron*) zijn giftig en veroorzaken allergische reacties. Een beetje opzoekwerk leert me dat er in Noord-Amerika een soort is die al door de Native Americans werd gebruikt: *Rhus typhina*. Ook zij oogstten de vruchten en brachten er onder andere hun tabak mee op smaak, verwerkten ze tot rode limonade en kleurden er stoffen mee.

Dat de bast en de vruchten een stof bevat die kleur afgeeft, was ook aan deze kant van de oceaan gekend bij de leerlooiers, zo blijkt uit de naamgeving. De soort die hier voorkomt, *Rhus coriaria*, is afgeleid van 'corium', het Latijnse woord voor leder. 'Sumak' komt trouwens van het Aramese woord voor rood, wat naar de donkerrode vruchten verwijst. In het Duits spreekt men dan weer van *Essigbaum*, wat azijnboom betekent.

‘Spelen is van levensbelang’

De mens is een spelend wezen, en spelen is grillig.

‘Het heeft iets constructiefs en iets destructiefs, iets lichts en iets duisters. Net daarom zegt het iets over mens zijn.’

As long as we are playing is een dansvoorstelling over spelen, met kinderen en volwassenen, voor kinderen en volwassenen.

TEKST Ines Minten • FOTO Kurt Van der Elst

Kabinet k zet volwassen en kinderen samen op de scène. ‘Het geeft een beeld van een samenleving’, legt choreografe Joke Laureyns uit. ‘Ik heb al vaak gemerkt dat een kind zichzelf kan optillen en boven zijn eigen mogelijkheden kan uitstijgen, zeker als het de subtiele steun krijgt van een volwassen danser naast zich. Tegelijk wordt die volwassen danser heel erg teruggebracht naar essentiële vragen, zoals: wat is gewicht, wat is zwaartekracht, wat is draagkracht? Dat zijn dingen waar professionele dansers weliswaar in getraind zijn, maar die ze nu naar een basisvorm moeten herdenken.’ Juist door de combinatie van verschillende generaties op het podium zijn de voorstellingen van het gezelschap voor een breed publiek geschikt. ‘Ik hou niet van leeftijdslabels’, zegt Laureyns. ‘Als een kind van acht in de voorstelling kan staan, dan kan het ook naar die voorstelling kijken. Volwassenen en kinderen zullen dat gewoon anders doen. Een kind komt misschien rechtstreeks van de speelplaats de zaal in. Een voorstelling over spelen zit het dus dicht op de huid en kan aanstekelijk werken of prikkelen. Volwassenen zullen er meer achter zoeken of meer in lezen, omdat ze zelf al anders in het leven staan en er dus meer afstand toe hebben. Ik denk dat dat voor deze voorstelling nog meer geldt dan voor ons vroegere werk.’

Spelen centraal

Spelen was altijd al een belangrijk onderdeel van

het creatieproces bij kabinet k. ‘We gebruiken het al twintig jaar als een soort methode. Al die tijd hebben Kwint (Manshoven, IM) en ik er inspirerende momenten uit zien ontstaan. Die zeggingskracht, die keer op keer uit dat spelen komt, wilden we nu expliciet belichten. En dus hebben we voor *As long as we are playing* van onze methode ons onderwerp gemaakt. We wilden het spel onder handen nemen zonder er nog al te veel andere thema’s aan te verbinden.’

Tien spelers staan op het podium. Voor het eerst krijgen kinderen bij kabinet k ook muziek-instrumenten in handen. Terwijl de makers van Marieke Berendsen, de professionele muzikante in het stuk best konden vragen om te improviseren, lag dat voor de kinderen moeilijk. Daarom lag de muziekscore van Thomas Smetryns al vroeg vast, terwijl de bewegingen allemaal voortkwamen vanuit improvisatie en pas later werden vastgelegd. ‘Het is een andere manier om muziek en dans samen te krijgen.’

Grillig

Een belangrijke onderliggende inspiratiebron is de documentaire *Récréations* uit 1993. Daarvoor trok Claire Simon met haar camera de speelplaats op, puur om te registreren wat ze zag. ‘Ze doet mensen nadenken over hun kindbeeld, en bij uitbreiding hun mensbeeld. De documentaire toont de grilligheid van het spel. Soms zie je de associatie die een kind van het ene naar het andere spel brengt, soms totaal niet: opeens is

er iets anders. Tijdens de creatie van *As long as we are playing* heb ik de documentaire vooral als mentale steun voor mezelf gebruikt. Het publiek kan naar de voorstelling kijken zoals het naar de documentaire kan kijken. Onze spelers hebben dat niet gedaan. Zeker kinderen willen haast vanzelf beantwoorden aan iets wat je ze toont en zo worden het al snel acteurs in plaats van de autonome wezens die wij op scène willen zetten.’

Levensbelang

‘De voorstelling drukt de wens uit om je beeldingskracht te cultiveren, want dat is van levensbelang’, vindt Joke Laureyns. ‘Op zich is spelen een nutteloze of zelfs absurde activiteit, maar ze is nooit gratuit. Integendeel: een speelse houding is een blijk van grote vitaliteit en alleen al daarom waardevol.’ Dat wil niet zeggen dat de spelende mens zich altijd van zijn fraaiste kant laat zien. Hij ventileert immers even goed zijn kwaaië kanten. Geweld, jaloezie, het recht van de sterkste, ... het komt allemaal aan bod wanneer mensen spelen. ‘Tegelijk leren kinderen al spelend hoe ze met dat soort dingen moeten omgaan. Idem voor volwassenen. Zo vertelt ons spel ons dus iets over wie we zijn als mensen.’

ZO • 26 APR • 15.00

As long as we are playing (+8J)

kabinet k

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

Een dozijn dialogen

JAZZ Een velodroom in Gent, de foor van Luik, een drukkerij in Mechelen, een boot op de Schelde, een schaatsbaan in Wilrijk, een wassalon in Schellebelle,... en zo kunnen we nog even doorgaan. In totaal zocht saxofonist **Bruno Vansina**, die we vooral kennen uit de blazerssectie van de dwarse bigband Flat Eart Society en van zijn eigen Vansina Orchestra, maar liefst twaalf locaties uit om zijn nieuwe jazzconcept 12/12 te lanceren. Ter plekke werd telkens een onaangekondigd concert gespeeld op maat van de omgeving en de toevallige passanten. Alles werd op beeld vastgelegd. Discipline, flexibiliteit en spelplezier resulteerden in een maandelijks kortfilm die je online kan bekijken, een album dat later werd ingeblikt in een Brusselse studio en intussen verscheen met twaalf

verschillende hoezen én een - je raadt het nooit - twaalfdelige theatertournee, die nu ook in de Rand te zien is. Vansina voert een kwintet aan met gitarist Benjamin Sauzereau, contrabassist Cyrille Obermüller, percussionist Falk Schrauwen en drummer Teun Verbruggen. Samen treden ze in dialoog met de videobeelden in een poging de energie op locatie in de culturele centra te doen herleven. • TOM PEETERS

Bruno Vansina Quartet 12/12 *

JazzLab

WO - 1 APR - 20.30

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 2 APR - 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

* Zie ook mededeling op pg. 28.

Liedjes als charmante postkaarten

MUZIEK Je kent haar van achter de drums, van bij Daan, en straks ook van bij Absynthe Minded en van het jazzproject She's On The Jazz. Maar ondertussen runt ze ook al zo'n zeven jaar haar eigen band. **Isolde Lasoen en co**, vroeger Isolde et les Bens, treden nu gewoon op onder de naam Isolde. Haar *Bennen* - gitarist Ben Van Camp, contrabassist Ben Brunin en pianist Luk Vermeir - zijn er nog steeds bij, en in de XL-versie ook nog drie blazers. Eerst speelden ze covers van nostalgisch aandoende Franse sixtiespop, later kwamen er ook charmante Engelstalige en eigen liedjes bij, met als apotheose eind 2017 het album *Cartes Postales*, waarop het palet nog wat filmischer klonk. Intussen is er met *I Don't Know* ook een nieuwe single, met Isolde's broer Wim op marimba. Het origineel is van de Amerikaanse R&B-zangeres Ruth Brown en de cover al jaren een favoriet tijdens liveshows. 'Omdat mensen na optredens blijven vragen naar een aandenken aan de covers die we spelen, gaan we ze straks op plaat zetten', kondigt de zingende drumster aan. Dat zoethoudertje in afwachting van nieuw eigen materiaal zou voor de zomer moeten verschijnen. • TOM PEETERS

DO - 23 APR - 20.00

Isolde

Wezembeek-Oppem, GC De Kam, 02 731 43 31

De Slag om Imde

IMDE Het grote oorlogsmonument van Imde domineert, als een baken op de Kouter, het weidse landschap. Hier werd op 24 augustus 1914 een tragische strijd gestreden. Mede door *friendly fire* verloren hier meer dan 90 Belgische soldaten het leven. Jonge soldaten van het derde Regiment Jagers te Voet werden erop uitgestuurd om de vijandelijke linies te verkennen en de Duitsers te vertragen in hun opmars naar Antwerpen. Aangekomen in Imde werden ze langs de ene kant bestookt door Duits artillerievuur. Door een verkeerde inschatting beschoten soldaten van een eigen Belgisch regiment hen langs de andere kant met obussen, gevuld met loden bolletjes. De grote ravage gebeurde op de Kouter. Omdat er geen medische hulp opdaagde, gingen de inwoners van Imde na de slag zelf op zoek naar overlevenden. De meisjesschool werd in allerijl als veldhospitaal ingericht. Gesneuvelden werden begraven rond de kerk. Het was juffrouw J. Orianne die later de lijken liet opgraven en identificeren en velen van hen een laatste rustplaats bezorgde op het soldatenkerkhof van Epegem. Zij nam ook het initiatief voor de oprichting van dit gedenkteken. De Brusselse architect Joseph Diongre, die later ook het Flageygebouw ontwierp, vatte het monument op als een solide toren van baksteen en blauwe hardsteen die uitsteekt boven de horizon. Het opschrift ter nagedachtenis richt zich tot ons: 'Voorbijgangers groet. Het zijn helden gevallen om ons van den vijand te verlossen. Vergeten wij het nooit!' De gemeente Meise en erfgoedkring Berla stippelden een wandel- en fietsroute met infoborden uit langs de historische gebouwen en monumenten van de Slag om Imde. • TDW

www.erfgoedberla.be

#metoo, het theaterstuk

THEATER Geen klassieke tekst deze keer voor theatergezelschap Zuidpool. Wel een actuele tragedie geschreven door een actuele schrijver. Ilja Leonard Pfeiffer schreef voor actrice Sofie Declair een rol geïnspireerd op de stroom aan #metoo-schandalen.

De Nederlandse schrijver **Ilja Leonard Pfeiffer** is bekend om zijn zwiepende manen, het feit dat hij in het Italiaanse Genua woont, en bovenal om zijn succesvolle schrijverij. Daarbij denken fervente lezers natuurlijk meteen aan de roman *La Superba* waarmee Pfeiffer in 2014 de Libris literatuurprijs won, of aan zijn recentste worp *Grand Hotel Europa*, waarin hij het zogenaamd in zijn eigen verleden stikkende oude continent fileert.

Pfeiffer is van verschillende markten thuis. Zo heeft hij eveneens talloze verhalen,

gedichten, columns, essays, songteksten en theaterstukken geschreven. Op iets meer dan twintig jaar heeft Pfeiffer meer dan tien toneelteksten gemaakt die nu allemaal verzameld zijn in één boek *De veelstemmige man*. Het is uitgegeven bij De Arbeiderspers en bevat stukken als *Malpensa*, *Blauwdruk* voor een nog beter leven, *De advocaat*, *Het achterhuis*, *Noem het maar*

liefde én De aanzegster, dat nog maar net in première ging bij theater Zuidpool, dat hem om die tekst had gevraagd.

Feiten en beeldboring

Zuidpool is het Antwerpse gezelschap van Jorgen Cassier, Koen Van Kaam en topactrice **Sofie Declair**, die geheel terecht de grote vrouwenrol kreeg toebedeeld die Pfeiffer met dit stuk

Het Requiem van Mozart. Van wie?

KLASSIEK Wonderkind en geniaal componist Mozart stierf in 1791 op amper 35-jarige leeftijd. Over zijn mysterieus en nooit opgehelderd levenseinde doen tot op de dag van vandaag allerlei complottheorieën de ronde. Hij zou vergiftigd zijn door concurrent Salieri of misschien zelfs door zijn vrouw Constanze. In ieder geval is zijn dood innig verbonden met zijn laatste compositie, een Requiem *mis nota bene*, waarvoor hij een opdracht kreeg, maar die onafgewerkt bleef. Velen trachtten de compositie te voltooien. De bekendste versie is die van Mozarts leerling Süssmayr. Feitelijk gezien bevat de compositie die we nu kennen meer materiaal van Süssmayr dan van Mozart.

In de Sint-Theresiakerk van Dilbeek gidst schrijver en musicoloog **Pieter Bergé** ons door-

heen wat origineel van het genie is en wat niet, met live gezongen luistervoorbeelden. Bergé fileert de mythes en de goedkope romantiek die rond het werk leven. Na zijn lezing wordt Mozarts voltooid Requiem integraal uitgevoerd door kamerkoor en orkest **Incantatio** onder leiding van **Jos Venken**. Cultuurcentrum Westrand draagt dit concert op aan Mirek Cerny (1943-2019), stuwende kracht in de klassieke muziek-programmatie en gewaardeerd medewerker van *RandKrant*. • EF

ZA • 4 APR • 20.30

Mozarts Requiem & lezing van Pieter Bergé

Dilbeek, Sint-Theresia-kerk, 02 466 20 30

wilde schrijven. De vaststelling blijft immers dat er in het Westerse theaterrepertoire nauwelijks vrouwenrollen te vinden zijn die te vergelijken zijn met Oedipus, Hamlet of Oom Wanja. Pfeiffer bedacht met *De aanzegster* een hedendaagse tragische heldin. 'Aanzegster' betekent immers zoveel als klokkenluidster. Het hoofdpersonage is een beroemde actrice die als slachtoffer van mannelijk machtsmisbruik naar de media stapt. Op die manier wordt ze het gezicht van een wereldwijde beweging die de man-vrouwverhoudingen verandert. Maar dan wordt ze plots zelf aangeklaagd en wordt het #metoo-verhaal er ook één over post-truth, de rol van de media en de kracht van beeldvorming die soms verwoestender kan zijn dan die van de feiten.

Hoe zit het eigenlijk met een vrouw die zelf een minderjarige verleidt? Heeft zij zelf nog het recht als slachtoffer te worden erkend om wat haar overkwam? Pfeiffer en Zuidpool hebben niet de bedoeling om de bodem uit de #metoo beweging te slaan, maar

willen de vraagstukken die er mee gepaard gaan scherp stellen. Van ver is *De aanzegster* trouwens gebaseerd op het waargebeurde verhaal van de Italiaanse actrice Asia Argento, die in 2017 een publieke getuigenis deed tegen de inmiddels veroordeelde filmproducent Harvey Weinstein, maar er later zelf van werd beschuldigd op 37-jarige leeftijd een 17-jarige jongen te hebben aangerand.

Om Declair enigszins partij te kunnen geven, zette regisseur Cassier naast Van Kaam acteurs als Robby Cleiren, Stijn Van Opstal en Kenneth Cardon op het podium. Dat maakt van muzikante Els Vandeweyer, die live vibrafoon en percussie speelt, de enige andere vrouw in dit 'vrouwenstuk'. • MICHAËL BELLON

DO • 2 APR • 20.30

De aanzegster

Zuidpool
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Ateliergeheimen

EXPO Victor Horta en de Art Nouveau zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Eind 19e eeuw introduceerde hij een geheel nieuwe stijl in de architectuur met veel gebogen en natuurlijke lijnen. Ze staan synoniem voor een esthetische architecturale ervaring. Het tekenatelier van de baanbrekende Belgische architect wordt nu voor het publiek opengesteld. In het atelier worden voor de gelegenheid zestig ijzerwerken en mallen tentoongesteld. Een ideale gelegenheid om inzicht te krijgen in Horta's manier van werken. Naast de opening van zijn tekenatelier, loopt er ook

een buitengewone tentoonstelling in het Horta Museum. Meer dan tachtig tekeningen van onder andere Henry Van de Velde, Josef Hoffman, William Morris,... onthullen hoe de Art Nouveau ornamenten tot stand kwamen. Wat begon met potloodschetsen werd een artistieke beweging die België later internationale faam zou bezorgen. • ND

TOT 21 JUN

Ateliergeheimen. Het Art Nouveau ornament.

Brussel, Hortamuseum,
www.hortamuseum.be

Meester met stamboom

MUZIEK Vader en dochter die samen op het podium staan. Het blijft bijzonder, zelfs al zit musiceren in familieverband in het bloed. In het geval van **Myrdinn** en **Imre De Cauter** heeft het ook iets vertederend. Het geeft een extra emotionele dimensie aan hoe hun gitaar en cello versmelten. Nog voor Imre pap of papa kon zeggen had Myrdinn zijn solodebuut al aan haar opgedragen. Imre verscheen in 2000. Achttien jaar later deelde het duo voor het eerst een groter podium op het muziekfestival Gent Jazz, en toen de hele familie, pater familias Koen voorop, recent op het Brussels Flamenco Festival in Bozar het nieuwe album van Myrdinn lanceerde, kreeg ook dochter-

lief daar een rol in. *Myfyrio*, het eerste volume van de Monstruos Y Duendes-tetralogie, brengt vijf jaar na het al erg virtuoze Rosa de Papel de bevestiging dat Myrdinn de beste hedendaagse flamen-cogitarist van de Lage Landen is. Vanaf zijn veertiende in de ban van het genre ging hij het vak leren bij de grootmeesters in Andalusië, om er vervolgens elementen uit zijn persoonlijk parcours - van gypsy jazz tot klassieke muziek - aan toe te voegen en het resultaat uit te dragen met al wie hem lief is, vooreerst zijn cello spelende dochter. • TP

ZO • 26 APR • 11.00

Myrdinn en Imre De Cauter

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

Leugens die iedereen gelooft

VORMING Gekke weetjes over gezondheid, wetenschap en geschiedenis zijn leuk om te vertellen. Alleen: ze kloppen vaak niet. Zo slikken we geen acht spinnen per jaar in tijdens onze slaap en zijn muizen niet tuk op kaas. In het boek 666 leugens die iedereen gelooft ontcracht scepticus **Herman Boel** die populaire onwaarheden. Tellen de uurtjes slaap voor middernacht dubbel of kunnen we lekker ons eigen slaapritme aanhouden (goed nieuws: de eerste vier uur van je slaap zijn het belangrijkste ongeacht het tijdstip, al is gewoonte een belangrijke factor). Boel doet uit

de doeken waarom mensen zo graag in dit soort verhalen geloven. Een gewaarschuwd man is er twee waard: hij test hoe goed je feit en fictie van elkaar kan onderscheiden. Daarvoor geeft hij deze tip mee: door vragen te stellen kunnen we foute redeneringen of gebrek aan kennis aan het licht brengen. Blijven vasthouden aan je ideeën is dodelijk. • VL

DI • 21 APR • 14.00

Waarom mensen in mythes geloven?

Herman Boel
Dilbeek, kasteel La Motte,
02 466 20 30

Nog eens wegdromen voor het kasteel sluit

EXPO Het Kasteel van Gaasbeek staat aan de vooravond van een grote restauratie. Vanaf 31 augustus 2020 zijn de deuren drie jaar onherroepelijk gesloten. Voor de sluiting kan je nog gaan kijken naar Last Call for Gaasbeek.

Op ontdekking door de Wunderkammer

Nog meer dan anders voelt het Kasteel van Gaasbeek dit seizoen aan als één grote Wunderkammer waarin je allerlei unieke objecten, die aan het kasteel ver-

bonden zijn, kan ontdekken. 'Uit de maar liefst 1.200 collectiestukken hebben wij 12 pronkstukken geselecteerd. Het is een bonte verzameling van schilderijen, wandtapijten en dingen die de bewoners van het kasteel van hun reizen meebrachten of die ze als geschenk kregen. Zo is er de snuifdoos die Markies Paul Arconati Visconti van Napoleon kreeg. Het is een doosje dat van schildpadschild werd gemaakt en waarin snuiftabak werd bewaard. Zo heeft elk stuk uit de collectie een eigen verhaal. Dat maakt onze Wunderkammer best intrigerend', zegt Tess Thibaut, communicatieverantwoordelijke van het Kasteel van Gaasbeek.

Waar mythes tot leven komen

Dit jaar kan je je op de Erfgoeddag van 25 april onderdompelen in de sprookjesachtige sfeer van het kasteel. Voor één dag wordt het Barokpaviljoen en het omliggende park een plek waar je jezelf kan verliezen in verhalen over het thema Metamorfose. 'Op de Erfgoeddag wordt, voor het eerst sinds het kasteel voor het publiek toegankelijk is, het Barokpaviljoen van het kasteel opengesteld. Daar kan je een uniek en volledig gerestaureerd stucplafond uit de 17e eeuw bewonderen. Het stucplafond toont de mythe van Phaëton, de zoon van Apollo die in zijn zonnewagen ten val komt. Dat soort betoverende verhalen die de tijd trotseren, komen hier op de Erfgoeddag opnieuw

tot leven. Om helemaal in mythische sferen te komen, staat er ook een muzikaal intermezzo op het programma.'

Waar de tijd glijdt

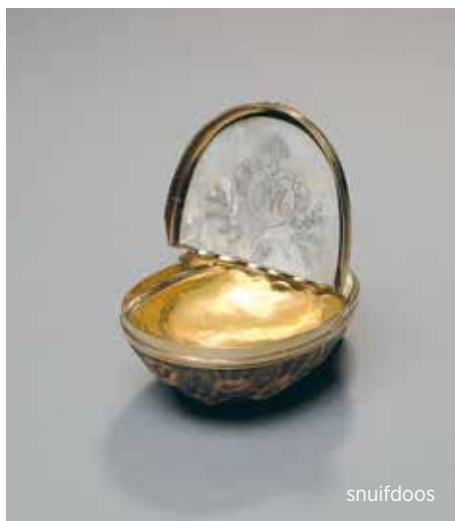
Kan het kasteel dit seizoen ook op de klassieke manier met audiogids bezocht worden? 'Uiteraard. Je kan de bewogen geschiedenis van het kasteel leren kennen met de audiogids waarvoor Chris Lomme in de huid kroop van de excentrieke markiezin Arconati Visconti.'

'Een bezoek aan het kasteel is een wonderlijke totaalervaring', zegt Thibaut 'Hier stap je een wereld binnen waarin de tijd anders glijdt. Dit kasteel opent de deuren van een ander tijdperk. Een tijd waarin tijd heel anders werd geleefd. Het is een unieke ervaring.' Jammer toch dat die betoverende plek vanaf augustus 2020 drie jaar niet toegankelijk zal zijn? 'Klopt. Maar we willen de ervaring van ons publiek nog optimaliseren. Het is hoog tijd voor een grote opknapbeurt. In de nieuwe versie wordt het kasteel bovendien toegankelijker voor mensen met een beperking. Er zijn ook plannen voor een koffie- en theehuis.'

• NATHALIE DIRIX

TOT 30 AUG Last call for Gaasbeek

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek,
www.kasteelvangasbeek.be

snuifdoos

Wow, de bigband gaat **urban**

MUZIEK Een incubator voor innovatieve ontdekkingen uit de urban scene. Zo bestempelt het Brussels Jazz Orchestra hun We Orchestrate Words-concept, waarbij de bigband rappers en deejays uitnodigt op het podium.

Zopas stond Frank Vaganée met zijn Brussels Jazz Orchestra (BJO) in Bozar nog te blinken naast de grote Wynton Marsalis en zijn Jazz at Lincoln Center Orchestra. Met We Orchestrate Words, kortweg WOW, zet hij koers weg van de traditionele jazz en lonkt hij openlijk naar een nieuwe generatie muzikliefhebbers die minder vertrouwd is met bigbandmuziek. 'We moeten ervoor zorgen dat we er blijven toe doen', zegt de saxofonist en artistiek directeur over de muzikale spreidstand. 'Je mag je als orkest niet alleen naar binnen keren. Je moet ook naar buiten komen met

een frisse aanpak en een *open mind*! Dat meer eigentijdse palet, met gasten uit de hiphop, slam poetry, R&B en deejaywereld bracht de bigband enkele jaren geleden al naar de KVS en Jazz Middelheim.

Meer kleur

Concreet begon het WOW-avontuur in 2017, toen BJO op vraag van het Brusselse stadstheater aan de slag ging met jonge urban artiesten, geselecteerd door hun dramaturg Tunde Adefioye. Toen was het ook de bedoeling om in het zog van het theaterstuk *Malcolm X* nog meer

kleur in het theater te krijgen', zegt Vaganée, die zelf meewerkte aan de succesvoorstelling. Van de eerste vrij gefragmenteerde WOW-optredens, met onder andere *slam poet* Joy, klankkunstenaar Laryssa Kim, zanger Junior Akwety en de DJ-tandem FutureFantastiC blijven naast de bigbandleden anno 2020 enkel DJ Grazzhoppa en de Mechelse rapper, producer en sound engineer Zed (nu Zediam) over. 'Voor de nieuwe concerten pakken we het anders aan', legt Vaganée uit. 'We zetten de blazers niet meer aan de ene kant, en de urban sectie aan de andere. Dat resulteert in een totaal andere beleving.'

Altijd een midenweg

Zediam schreef met zijn band Soul'Art in het verleden enkele nummers voor de kaskraker *Black* en werkt momenteel zijn eerste soloplaat af. Hij zei meteen ja toen BJO hem vroeg voor de volgende

WOW-reeks. 'Ik heb conservatorium gedaan en vond het van meet af aan interessant om te zien hoe zo'n bigband mijn muziek interpreteert, en vice versa. Er wordt niet gewoon iets nagespeeld, maar altijd een middenweg gezocht.' Het verschil met hoe hij normaal werkt, blijft groot, iets wat vooral tijdens repetities opvalt. 'Die zijn compleet anders en vinden drie dagen na mekaar plaats. Zo'n strak schema had ik nog nooit meegemaakt. Alles moet dan ook op voorhand afgesproken worden. In mijn genre is dat toch iets losser. Ik kan een uur voor een show nog vlug beslissen om iets te veranderen. Die optie is er bij een bigband niet.'

Geen vastgeroest vehikel

Vaganée engageerde voor de nieuwe voorstellingen nog een opvallend duo: DJ Grazzhoppa was er eerder al bij, maar brengt met de Amerikaanse zangeres Monique Harcum nu ook zijn echtgenote mee. Beiden zijn

Atlantique

Blik op de wereld

FILM Zaventem is in 2020 voor het eerst één van de zeven locaties in Vlaanderen waar het filmfestival MOOOV plaatsvindt. Daardoor kan je in CC De Factorij vijf dagen na elkaar goede en interessante films uit de hele wereld bekijken. Want MOOOV is een filmfestival voor ontdekkingsreizigers. Met films die niet altijd de grote zalen, soms zelfs niet de kleine

zalen halen, maar waarvan de regisseurs je wel in landen brengen waar je niet vaak komt.

Op het programma dus minder bekende prenten uit Peru (Cancion sin Nombre), China (Jinpa), Colombia (Monos) of Tunesië (Arab blues), maar ook films die wel al een groot publiek wisten te bekoren. Zo eindigde de sociale maar ook

poëtische en visueel impressionante film *Atlantique* van de debuterende vrouwelijke Senegalese regisseur Mati Diop op het Festival van Cannes met een zilveren medaille, na de latere Oscar winnaar *Parasite* van Bong Joon-ho. De liefdesfilm gaat over jonge Senegalese vluchtelingen die de dood vinden in zee maar toch niet helemaal verdwijnen uit het dagelijkse leven in Dakar. Ook het komische *It Must be Heaven* van de gereputeerde Palestijnse regisseur Elia Suleiman is een vernuftig staaltje cinema. De animatiefilm *Les Hirondelles de Kaboul* is van een eenvoudige schoonheid die de harde realiteit in Afghanistan enigszins verzacht. Napraten bij deze indringende films kan elke avond in de pop-up bar. • MB

21 TOT 25 APR

Moov Filmfestival

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

gepikt en gemazeld in de urban scene. Samen vormen ze het duo Mo & Grazz. Harcum toerde onder andere met Zap Mama en Jill Scott. Grazzhoppa stond met Rhyme Cut Core mee aan de wieg van de Belgische hiphop en werkte al vaker met jazzmuzikanten samen. Hun actieradius vormt ook voor Vaganée een meerwaarde om de mogelijkheden van zijn bigband verder te ontplooiën. 'Het publiek was de voorbije concerten alvast razend enthousiast. Ik heb echt het gevoel dat we veel jongeren hebben laten proeven van waar een groot jazzorkest toe in staat is. Een bigband hoeft dus geen vastgeroest orkest te zijn.' • TOM PEETERS

WOW

BJO, Zed, Monique Harcum & Grazzhoppa

VR • 3 APR • 20.30

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

ZA • 30 MEI • 21.30

Brussels Jazz Weekend

Grazzhoppa

Het ideale gezin

Even doordenken: de naam van het danstheatergezelschap dOft spreek je niet uit als 'doft', maar als 'd of t'. Dat leggen de jonge Leuvenaars als volgt uit: 'Net zoals je je soms afvraagt of een woord geschreven is met een 'd' of een 't', kan het publiek bij een dOft-voorstelling twifelen over de discipline: is het nu dans of theater?' dOft werd in 2015 opgericht door danser en choreograaf Piet Van Dycke, acteur en regisseur Jonas Vermeulen, en actrice en regisseur Nele Vermeulen. Ze creëerden een heel eigen stijl. Na hun eerste producties kregen ze in december 2017 al de Leuvense Cultuurprijs voor beloftevol talent. Nu zijn ze te gast in CC Strombeek met *Kapottepoppenkoppen*. Dat is een uiterst gestileerde voorstelling die netjes het midden houdt tussen dans en theater, maar wel duchtig rommelt met opvattingen over de perfecte droomfamilie, een ideale wereld en de gewenste rolverdeling binnen het gezin. In *Kapottepoppenkoppen* neigen de volwassenen nogal eens naar kinderlijk gedrag en tonen de kinderen zich opmerkelijk volwassenen. Mama, Papa en Nonkel zijn aanvankelijk erg trots op hun flinke kleine Meid (gespeeld door Kaat Van Eycken). Tot ze vaststellen dat Meid écht geen enkel probleem heeft. Voor de leden van deze netjes gestreken en mooi synchroon functionerende familie wordt zoveel probleemloosheid al snel problematisch. • MB

ZA • 4 APR • 19.00

Kapottepoppenkoppen (+8j)

Collectief dOft

i Corona

Alle activiteiten in de kalender zijn onder voorbehoud en afhankelijk van de meest recente ontwikkelingen in de strijd tegen het Coronavirus. Volg de informatie van de culturele centra om te weten of jouw voorstelling werd geschrapt.

PODIUM

THEATER

DO - 2 APR - 20.30
De aanzegster

Zuidpool
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 2 APR - 20.00
Hullep!

Maaïke Cafmeyer & Peter De Graef
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

VR - 3 APR - 20.30
Ongekende Evidenties

Rode Boom
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

De Broers Geboers

Compagnie Cecilia
VR - 3 APR - 20.30
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

ZA - 4 APR - 20.15
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

DO - 9 APR - 20.30
De Gebiologeerden

De Koe
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA - 11 APR - 20.15
Het land van de glimlach

Vlaams Muziek Theater
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

De Woordenaar

De Kolonie MT &
Bruno Vanden Broecke
VR - 17 APR - 20.30
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30
WO - 29 APR - 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO - 23 APR - 20.30
De Vloed

Skagen
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

VR - 24 APR - 20.30
Oogst

Kommil Foo
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

DO - 30 APR - 20.30
Moby Dick

LOD/ Gorges Ocloo &
Josse De Pauw
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

DO - 30 APR - 20.30
Iemand van ons

Tristero
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

KIDS

ZA - 4 APR - 19.00
Le Dîner (+6j)

Kopergietery, KGBE &
Doble Mandoble
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA - 4 APR - 15.00
Dierenplezier aan zee (+2j)

Mevrouw De Poes
Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

ZA - 4 APR - 19.00
Kapottepoppenkoppen (+8j)

Collectief dOfT
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

ZA - 4 APR - 13.00
Ouder-kindworkshop: overleef (+8j)

Asse, buitenlocatie,
02 456 01 60

8 EN 9 APR - 11.00 EN 15.00
Labotank (0-2j)

Theater De Spiegel
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

Planeet Nivanir (+7j)

Beeldsmederij De Maan
WO - 8 APR - 15.00
Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

ZA - 18 APR - 17.00
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DI - 14 APR - 15.00
Frozen II (+6j)

familiefilm
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

WO - 15 APR - 14.30
Kluizelaar (+2j)

Simone De Jong
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

DO - 16 APR - 14.00
Mirai (+9j)

familiefilm
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

ZA - 25 APR - 13.30, 15.30, 16.00 EN 18.00
Bewogen (+9j)

Anabel Schellekens
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

ZO - 26 APR - 15.00 EN 16.30
Aiaiai (+3j)

Theater FroeFroe
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO - 26 APR - 11.00 EN 12.30
Springtime (+2,5j)

Hendrick-Jan de stuntman
ontmoet Merel Kamp
Overijse, Kamp Kwadraat,
02 687 59 59

ZO - 26 APR - 15.00
Olleke Bolleke(+4j)

Theater Tieret
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

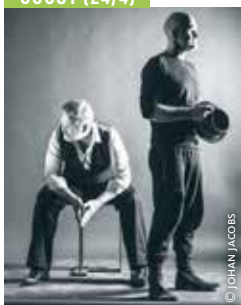
ZO - 26 APR - 14.00 EN 16.00
Spinnenmetenknippen (+6j)

Max Last
Grimbergen, kerkhof,
02 263 03 43

ZO - 26 APR - 14.30
Dumbo

familiefilm
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

OOGST (24/4)

LE DÎNER (4/4)

MIRAI (16/4)

DUMBO

DO · 30 APR · 19.30
Dimanche (+9j)

Cie Chaliwate
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

HUMOR

DO · 2 APR · 20.00
Full Contact Tour

Steven Mahieu
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DO · 2 APR · 20.30
Wa make?

Erhan Demirci
Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

DO · 2 APR · 20.30
De jaren van verstand

Thomas Smith
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 3 APR · 20.00
Best of Baele

Walter Baele
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

WO · 8 APR · 20.30
Sketch 2

Bert of Roy
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

18 EN 19 APR · 20.30
**Zoeterdag, Zondag,
Moindag**

Brussels Volkstejoeter
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO · 23 APR · 20.30
**Leveren jullie ook
aan huis?**

William Boeva
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

24 EN 25 APR · 20.00
**15 jaar en (nog altijd)
spannend**

De Pieterman
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

ZO · 25 APR · 20.30
Brasschaatse Huisvrouwen

Het Prethuis, Ronn Moss,
Leen Dendievel e.a.
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZO · 26 APR · 14.30
Een man, een man

Herbert Flack & Bob De Moor
Asse, Oud Gasthuis,
02 456 01 60

MA · 27 APR · 20.30
Comedy Club

Dilbeek, Lou's Plek,
02 466 20 30

WO · 29 APR · 20.30
Javier Guzman

Tervuren, CC De Warandepoort,
02 766 53 47

29 EN 30 APR · 20.30
Be careful what you wish for

Alex Agnew
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

DO · 30 APR · 20.00
De droom van Philo

Steven van Herreweghe
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

DANS

VR · 10 APR · 20.15
W.A.N.P.

Solomon & Sheba
Aalsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

ZO · 26 APR · 15.00
**As long as we are
playing (+8j)**

Kabinet K
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

LITERATUUR

DO · 23 APR · 20.00
Oscar Van Den Bogaerd

wereldboekendag
Sint-Pieters-Leeuw,
CC Coloma,
02 371 22 62

SENIOREN

DI · 21 APR · 14.30
Vechten om een been

De Lassies
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DO · 2 APR · 14.00
Van Mozart tot Bowie

Funny Freude
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

VR · 3 APR · 20.30
WOW

BJO, Zed, Monique Harcum
& Grazzoppa
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

VR · 3 APR · 20.30
Belpop Bonanza
Jan Delvaux & dj Bobby Ewing
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Jukebox 2020

Lucas Van den Eynde,
Tine Embrechts & Nele Bauwens
ZO · 5 APR · 20.30
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90
WO · 29 APR · 20.00
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

VR · 10 APR · 20.30
Wildernis Night

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

WO · 15 APR · 20.30
Woman Soldier

Morgane Ji
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

ZA · 18 APR · 20.00
30j Veel te mooi

Erik & Sanne
Zaventem, CC De Factorij,
02 307 72 72

DI · 21 APR · 20.00
Head Full of Flames

Foyer do Mundo
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO · 23 APR · 20.00
Isolde

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

ZA · 25 APR · 20.00
Music4All

Vvz-band Nieuwenrode
Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

ZA · 25 APR · 20.30
Heilig Hart

Mira
Ternat, CC De Ploter, 02 582 44 33

[26/4]

AS LONG AS WE ARE PLAYING [26/4]

ZED BIJ WOW [3/4]

ZO - 26 APR - 11.00
Myrdinn en Imre De Caeter

Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

DI - 28 APR - 20.30
30 years of Riverside

Luka Bloom
Tervuren, CC De Warandepoort, 02 766 53 47

WO - 29 APR - 20.30
Imagine no Lennon

Jean Bosco Safari, Ben Crabbé & band
Sint-Genesius-Rode, GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

WO - 29 APR - 20.30
Tijd

Stef Bos
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 30 APR - 20.15
10CC

Alseberg, CC De Meent, 02 359 16 00

DO - 30 APR - 20.30
Wachten op Do Groot

De Frivole Framboos
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

KLASSIEK

ZA - 4 APR - 20.30
Mozarts Requiem & lezing van Pieter Bergé

Dilbeek, Sint-Theresia-kerk, 02 466 20 30

ZA - 4 APR - 20.00
Eclectica

Gwen Cresens Quartet
Meise, GC De Muze van Meise, 02 892 24 40

VR - 24 APR - 20.30
BachPlus & Philippe Thuriot

Grimbergen, abdijkerk, 02 263 03 43

ZA - 25 APR - 20.00
Philippe Raskin & friends

Kraainem, GC de Lijsterbes, 02 721 28 06

ZO - 26 APR - 14.00
Scarbo

Alseberg, domein Rondenbos, 02 359 16 00

JAZZ

Bruno Vansina Quartet 12/12

JazzLab
Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

DO - 2 APR - 20.15

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

DO - 23 APR - 20.30
Peer Baierleins South Quartet

Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

WO - 29 APR - 20.15
Wasdaman

JazzLab
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

FILM

ZO - 5 APR - 15.00 EN 20.00
F.C. de Kampioenen: Viva boma

Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 6 APR - 20.30
The Irishman

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA - 14 APR - 20.30
Judy

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

MA - 20 APR - 20.30
The Farewell

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

21 TOT 25 APR
Mooov Filmfestival

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

WO - 22 APR - 20.00
Proxima

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

ZO - 26 APR - 20.00
Atlantique

Afrikafilmfestival
Alseberg, CC de Meent, 02 359 16 00

MA - 27 APR - 20.30
Bad Boys for Life

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

DI - 28 APR - 20.00
And then we danced

Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

EXPO

TOT 18 APR
Jessic(h)art
Jessica Raes
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 19 APR
Keith Haring

Brussel, Bozar, www.bozar.be

TOT 19 APR
The World as a Pavilion

Vjenceslav Richter
Brussel, Bozar, www.bozar.be

22 APR TOT 9 MEI
Er was eens..

Claudia Neukermans & Moniek De Vis
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

TOT 21 JUN
Ateliergeheimen. Het Art Nouveau ornament.

Brussel, Hortamuseum, www.hortamuseum.be

TOT 27 JUN
Horsehead

Frederik Buyckx
Zaventem, CC De Factorij, 02 307 72 72

TOT 30 AUG
Last call for Gaasbeek

Gaasbeek, Kasteel van Gaasbeek, www.kasteelvangaasbeek.be

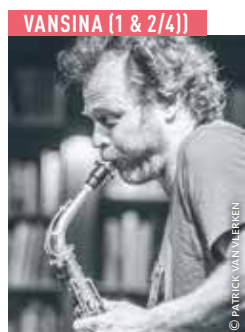
VORMING

WO - 15 APR - 20.00
Meditatie, goed voor je brein

Steven Laureys
Hoeilaart, GC Felix Sohie, 02 657 05 04

DI - 21 APR - 14.00
Waarom mensen in mythes geloven?

Herman Boel
Dilbeek, kasteel La Motte, 02 466 20 30

DI · 21 APR · 20.00

Sven consumeert

Sven Pichal
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO · 22 APR · 20.00

De geschiedenis van Vlaanderen in de 18e eeuw

Edward De Maesschalck
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

VR · 24 APR · 20.30

Radio Koers

Christophe Vandegoor
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

VR · 24 APR · 12.30

Hoe worden we gezond oud?

Jan Hoeijmakers
Brussel, deBuren, www.deburen.eu

DI · 28 APR · 19.30

Poké bowl

kookworkshop
Asse, Oud Gasthuis, 02 456 01 60

WO · 29 APR · 20.00

Iran

Meise, GC De Muze van Meise,
02 892 24 40

DO · 2 APR · 14.00

Duisburg en omgeving

Tervuren, parking Kerkplaats,
www.ngz.be

DI · 7 APR · 10.00

Wandeluurtje

Jezus-Eik, GC de Bosuil,
0475 32 55 19

ZO · 19 APR · 11.00 (LEZING)

EN 14.00 (WANDELING)

Literaire wandeling

Hoeilaart, Bosmuseum,
www.natuurpunt.be/cvn

DI · 21 APR · 10.00

Wandeluurtje

Overijse, 't Goe gezelschap,
Fezelarenstraat, 0475 32 55 19

DO · 23 APR · 14.00

Natuurwandeling in het Zoniënwoud

Hoeilaart, parking kapel
Welriekendedreef,
www.ngz.be

ZA · 25 APR · 9.00

Bosbadwandeling

Sint-Genesius-Rode, Zoniënwoud,
www.academie-voor-helende-
natuur.be

ZO · 5 APR · 20.00

Tandem 66

Linkebeek, hoeve Holleken,
www.tandem66.be

ZO · 19 APR · 8.00

Zoniënmarsklanken

Watermaal-Bosvoorde, GC WaBo,
www.wabo.be

DO · 30 APR · 13.00 EN 20.00

De Leeuwen van Vlaanderen

Erhan Demirci, Han Coucke & Latif Ait
Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

25 EN 26 APR

Blik op de wereld

Dilbeek, Dil'Arte, 02 466 20 30

Corona

Alle activiteiten in de kalender zijn onder voorbehoud en afhankelijk van de meest recente ontwikkelingen in de strijd tegen het Coronavirus. Volg de informatie van de culturele centra om te weten of jouw voorstelling werd geschrapt.

Volg ons ook op

www.facebook.com/RandKrant

en www.randkrant.be

VACATURE

vzw 'de Rand' zoekt een onafhankelijk bestuurder

Verstuur uiterlijk op 15 mei 2020 je kandidatuur met een motivatie en een beknopt cv naar info@derand.be t.a.v. de heer Hubert Lyben, voorzitter van vzw 'de Rand'.

www.derand.be

of contacteer algemeen directeur Eddy Frans (eddy.frans@derand.be) tot 31 maart 2020 of Jo Van Vaerenbergh (jo.vanvaerenbergh@derand.be) vanaf 1 april 2020.

HORSEHEAD (TOT 27 JUN)

GEZOND OUD WORDEN (24/4)

IRAN (29/4)

NATUURWANDELING ZONIEWOUD (23/4)

Gwyneth Igoe

Blijven denken

Overdag werkt Gwyneth Igoe als lerares in een internationale school in Tervuren. 's Avonds maakt ze tijd om te zingen in The Parent's Choir in Wezembeek-Oppem en om Nederlandse les te volgen in Kraainem. 'Stilzitten is niet aan mij besteed.'

TEKST Nathalie Dirix • FOTO Filip Claessens

Toen Gwyneth Igoe in België aankwam, was het als Britse niet evident om aan de rechterkant van de weg te rijden. 'Ja, er waren heel wat zaken waaraan ik moest wennen, maar me aanpassen aan de heerlijke Belgische keuken vroeg geen enkele inspanning.'

Lekker eten doe je in de Engelse pub

Igoe voegt eraan toe dat het een misverstand is dat je in Groot-Brittannië niet lekker zou kunnen eten. 'Te vaak wordt de Britse keuken verengd tot *fish and chips*, maar dat is maar één facet. Je kan dat vergelijken met de frietcultuur in België. Vergis je echter niet: in Engeland vind je wel degelijk heel goede restaurants. Trouwens, ook in onze pubs kan je lekker eten. Jammer dat er de laatste tijd heel wat pubs op het platteland de deuren sluiten. Ze zijn een belangrijke schakel in het Britse sociale leven. Toen ik in

DE FAVORIETEN VAN...

Favoriete plaats in Engeland

De stad Skipton in Yorkshire.

Lekkernij

Appeltaart met een plakje Wensleydalekaas.

Mooiste herinnering

De eerste keer dat ik naar het tennistoernooi in Wimbledon ging kijken.

EN Active thinking

Gwyneth Igoe works during the day as a teacher in an international school in Tervuren, while her evening activities include singing in The Parent's Choir in Wezembeek-Oppem and taking Dutch lessons in Kraainem. When she arrived in Belgium, she found it a bit of a challenge as a British person to drive on the right side of the road. 'Yes, there were a lot of things I had to get used to, but adapting to the delicious Belgian cuisine didn't take any effort at all'. She also thinks that our over-reliance on all kinds of technology has tended to make us more passive thinkers. 'The need to keep on thinking critically and actively is going to be a bit of an obsession for me in the coming years.'

Engeland woonde, kwam ik zelf graag in een pub.'

Bestaan er nog misverstanden over Groot-Brittannië? 'De mensen denken nogal snel dat je als Brit pro brexit bent. Niets is minder waar. Heel wat Britten willen in de EU blijven. Zij zien de voordelen van een Europees bondgenootschap in deze geglobaliseerde wereld.'

Gereserveerdheid doorbreken

Igoe leert ondertussen drie jaar Nederlands. 'Best een uitdaging. Sommige woorden zijn zo lang en moeilijk uit te spreken. Maar ik geef niet snel op. Ik wil de taal beter beheersen. Het is een vorm van respect ten aanzien van de plaatselijke inwoners. Hoe beter ik mijn Nederlands beheers, hoe interessanter mijn leven hier wordt. Ik kijk uit naar de dag dat ik met mijn buurman een gesprek kan voeren zonder mijn woordenboek.'

Kennis van de Nederlandse taal helpt haar om contacten te leggen. 'Mensen zijn vriendelijker als ze merken dat je hun taal probeert te spreken, maar meestal ervaar ik toch een zekere gereserveerdheid. In Noord-Engeland zal je als buitenlander sneller spontaan worden aangesproken.'

Aan het stuur

Onlangs was Igoe met haar leerlingen in Den Haag. Doel van de reis? Jongeren een soort miniversie van de Verenigde Naties laten vormen zodat ze samen leren om tot resoluties te komen. 'Een leerrijke ervaring. Jongeren hebben wel degelijk het potentieel om tegenstrijdige standpunten te verzoenen. Het komt erop aan dat potentieel te ontwikkelen en het denkvermogen van onze jongeren uit te dagen.' Het brengt haar op het onderwerp van een BBC-reeks die ze onlangs zag. 'Ik ben dol op de BBC-documentaires. Zo volgde ik een tijdje geleden de serie *Years and years*. Dat programma deed mij stilstaan bij de gedachte hoe afhankelijk wij ons gemaakt hebben van allerlei technologie en hoe passief ons denken daardoor is geworden. Wie van ons weet nog in welke richting hij rijdt eenmaal de gps aanstaat? Voor je het weet, zit jij niet langer in *the driver's seat* van je leven. Het toont hoe cruciaal het is dat wij onze hersenen blijven stimuleren. Blijven denken, het wordt mijn stokpaardje de komende jaren.'